

Megjelent: szeptember 15-én 1889.

TERMÉSZETRAJZI FÜZETEK

KIADJA A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM.

SZERKESZTI

SCHMIDT SÁNDOR.

TIZENKETTEDIK KÖTET.

MÁSODIK—HARMADIK FÜZET.

EGY TÁBLÁVAL.

TERMÉSZETRAJZI FÜZETEK

Vol. XII. 1889.

ZEITSCHRIFT FÜR
ZOOLOGIE, BOTANIK, MINERALOGIE UND GEOLOGIE NEBST
EINER REVUE FÜR DAS AUSLAND.
HERAUSGEGEBEN VOM UNG.
NAT. MUSEUM IN BUDAPEST.

JOURNAL POUR
LA ZOOLOGIE, BOTANIQUE, MINÉRALOGIE ET GÉOLOGIE AVEC
UNE REVUE POUR L'ÉTRANGER.
PUBLIÉ PAR LE MUSÉE NAT.
DE HONGRIE A BUDAPEST.

PERIODICAL OF
ZOOLOGY, BOTANY, MINERALOGY
AND GEOLOGY BESIDES A
REVIEW FOR ABROAD.
EDITED BY THE HUNG. NAT.
MUSEUM AT BUDAPEST.

BUDAPEST

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM TULAJDONA.

Publ IX. 15. 1889.

T A R T A L O M.

	Lap.
VIII. MOCSÁRY SÁNDOR. Catalogus Chrysididarum Europæ et confinium...	57
IX. FRIVALDSZKY JÁNOS. Eltorzult és túlfejlett bogár-alakok a magyar nemzeti múzeum gyűjteményében. III. tábla	72
X. Dr. DADAY JENŐ. Adatok a Balkán-félsziget Álskorpió-faunájának ismeretéhez	80
XI. Dr. DADAY JENŐ. Erdély faunájának Százlábúi	85
XII. Dr. BORBÁS VINCZE. Conspectus Ajuarum (e sectione Bugulæ Tourn.) novarum dubiarumque	108

Revue.

	Pag.
A. MOCSÁRY. Catalogus Chrysididarum Europæ et confinium	113
J. FRIVALDSZKY. Difformitates et monstrositates Coleopterorum in collectione Musæi nationalis Hungarici. (Tab. III.)	113
Dr. E. DADAY. Data ad cognitionem Pseudoscorpionum pænisulæ Balkanicæ	113
Dr. E. DADAY. Myriopoda faunæ Transsylvanicæ	113
Dr. V. BORBÁS. Conspectus Ajuarum (e sectione Bugulæ Tourn.) novarum dubiarumque	113

CATALOGUS CHRYSIDIDARUM EUROPÆ ET CONFINIUM.

Auctore ALEXANDRO MOCSÁRY Budapestinensi.

Familia: CHRYSIDIDAE Leach.

Subfamilia I. CLEPTINAE Aaron.

Genus I. CLEPTES Latr.

1. *Cl. nitidulus* FABR. — Europa fere tota.
2. *Cl. consimilis* BUYSS. — Gallia.
3. *Cl. Radoszkovszkyi* MOCS. — Caucasus.
4. *Cl. Diana* MOCS. — Græcia.
5. *Cl. Pérezi* GOG. — Hispania.
6. *Cl. semiauratus* LINN. — Europa fere tota, inde a Lapponia et Sibiria usque ad Caucasum.
7. *Cl. fallax* MOCS. — Helvetia, Austria, Hungaria.
8. *Cl. Chyzeri* MOCS. — Helvetia, Hungaria, Sicilia.
9. *Cl. semicyaneus* TOURN. — Sarepta.
10. *Cl. ignitus* FABR. — Italia, Gallia, Austria, Hungaria, Russia meridionalis, Caucasus, Armenia, Barbaria.
Cl. ignitus var. *scutellaris* MOCS. — Hungaria sept.-occid., Austria.
11. *Cl. Afer* LUC. — Algeria, Syria.
12. *Cl. Syriacus* BUYSS. — Syria.
13. *Cl. auratus* DHLB. — Turcia ad Bosphorum.
14. *Cl. Putoni* BUYSS. — Gallie montes.
15. *Cl. orientalis* DHLB. — Moravia, Hungaria centralis et meridionalis Turcia.
16. *Cl. Saussurei* MOCS. — Sarepta.
17. *Cl. aerosus* FÖRST. — Hungaria centralis.
18. *Cl. Abeillei* BUYSS (*aerosus* Frey-Gessn.). — Gallia, Helvetia.

Genus II. HETEROCOELIA Dhlb.

19. *H. nigriventris* DHLB. — Algeria.

Subfamilia II. ELLAMPINAE Mocs.

Genus III. ELLAMPUS Spin. Schek.

Subgenus 1. NOTOZUS Först.

20. *Ell. pyrosomus* FÖRST. — Hungaria centr. et merid., Russia merid. et orient., Turcia.
21. *Ell. ambiguus* DHLB. — Europa merid., Tyrolis septentr., Germania.
22. *Ell. spina* LEP. (Frivaldszkyi Först., productus Dhlb.). — Suecia, Gallia, Helvetia, Germania, Tyrolis, Austria, Hungaria, Russia merid., Hispania, Sicilia, Corsica.
23. *Ell. soror* Mocs. — Tergestinum (Triest) ad littora Maris Adriatici.
24. *Ell. bipartitus* TOURN. — Helvetia.
25. *Ell. Panzeri* FABR. — Europa tota cum Caucaso.
26. *Ell. Kohli* Mocs. — Tyrolis.
27. *Ell. Sanzii* GOG. — Hispania.
28. *Ell. bidens* FÖRST. (Spina Dhlb., superbus Ab.). — Italia, Gallia, Germania, Helvetia, Tyrolis, Hungaria, Russia orient., Turkestan, Amur.
29. *Ell. rufitarsis* TOURN. — Russia merid., Romania.
30. *Ell. coeruleus* DHLB. (viridiventris Ab.). — Italia, Gallia, Belgium, Germania, Tyrolis, Austria, Hungaria, Russia merid.
31. *Ell. angustatus* Mocs. — Hungaria centr. et merid., Tyrolis merid., Germania (Thuringia).
32. *Ell. albipennis* Mocs. — Russia meridionalis et orientalis.
33. *Ell. Eversmanni* Mocs. (ambiguus Eversm., nec Dhlb.). — Russia centr.-orientalis, Caucasus, Turkestan.

Subgenus 2. ELLAMPUS Mocs.

34. *Ell. Horváthi* Mocs. (Wesmäli Mocs., nec Chevr.). — Austria inferior, Hungaria centr. et merid., Russia merid.
35. *Ell. nanus* SAUND. — Græcia (Insulæ Jonicæ).
36. *Ell. Sareptanus* Mocs. — Russia meridionalis.
37. *Ell. Schmiedeknechti* Mocs. — Germania (Thuringia).
38. *Ell. bidentulus* LEP. — Europa fere tota.
39. *Ell. Wesmaeli* CHEVR. — Sicilia, Gallia, Græcia, Belgium, Germania, Austria infer., Hungaria, Russia merid., Sibiria.
40. *Ell. appendicinus* AB. — Russia minor (Ukraina).
41. *Ell. sculpticollis* AB. — Gallia.
42. *Ell. parvulus* DHLB. — Hispania, Portugalia, Insulæ Baleares.
43. *Ell. socius* Mocs. — Algeria.
44. *Ell. punctulatus* DHLB. — Gallia merid., Italia, Helvetia, Caucasus.

45. *Ell. politus* BUyss. — Gallia, Syria, Aegyptus.
46. *Ell. auratus* LINN. — Europa fere tota cum Caucaso, Turkestaniam et Algeria.
Ell. auratus var. *triangulifer* AB. — Galliae montes, Helvetia, Hungaria septentr.
Ell. auratus var. *abdominalis* BUyss. — Syria.
 “ “ var. *virescens* Mocs. — Russia merid., Romania, Hungaria centr.
Ell. auratus var. *Gasperinii* Mocs. — Dalmatia.
 “ “ var. *cupratus* Mocs. — Dalmatia.
 “ “ var. *maculatus* BUyss. — Gallia, Hungaria septentr.
47. *Ell. curtiventris* TOURN. — Russia merid.
48. *Ell. Rudowi* BUyss. — Hungaria centr., Istria, Graecia, Russia merid.
49. *Ell. truncatus* DHLB. — Europa fere tota cum Caucaso et Turkestaniam Aegyptoque.
50. *Ell. similis* Mocs. — Hungaria (Transsilvania).
51. *Ell. aeneus* FABR. — Europa fere tota, inde a Lapponia maxime meridionali, cum Caucaso Turkestaniamque et Algeria.
Ell. aeneus var. *Chevrieri* TOURN. — Gallia, Helvetia, Germania, Austria, Hungaria.
Ell. aeneus var. *blandus* FÖRST. — Hungaria centralis.
 “ “ var. *pygialis* BUyss. — Caucasus, China.
52. *Ell. puncticollis* Mocs. — Germania (Hannover).
 “ “ var. *atratus* Mocs. — Germania.
53. *Ell. pusillus* FABR. — Europa media et merid. cum Caucaso, Turcia et Persia.
54. *Ell. violaceus* SCOP. (*cœruleus* DHLB.). — Europa tota cum Caucaso et Turkestaniam.
Ell. violaceus var. *virens* Mocs. — Germania, Caucasus.

Subgenus 3. PHILOCTETES Ab. BUyss.

55. *Ell. micans* KLUG. — Hispania.
56. *Ell. Friesei* Mocs. — Hispania (Insulae Baleares).
57. *Ell. caudatus* AB. — Algeria.
58. *Ell. Tiberiadis* BUyss. — Syria.
59. *Ell. omaloides* BUyss. — Algeria.
60. *Ell. deflexus* AB. — Algeria et Aegyptus.

Subfamilia III. HEDYCHRINAE Mocs.

Genus IV. HOLOPYGA Dhlb. Mocs.

Subgenus 1. HOLOPYGA Mocs.

61. *H. curvata* FÖRST. (chloroidea Dhlb.). — Hungaria, Austria, Germania, Helvetia, Gallia, Hispania, Sicilia, Græcia, Turcia, Algeria.
62. *H. Mauritanica* LUC. — Algeria.
63. *H. Mlokosiewitzi* RAD. — Caucasus.
64. *H. amoenula* DHLB. (ovata Dhlb.). — Europa tota cum Sibiria Algeriaque.
 » » var. *viridis* GUÉR. (numidica Luc.). — Andalusia, Algeria.
 » » var. *punctatissima* DHLB. — Græcia, Romania, Caucasus, Insula Rhodus, Asia minor, Syria, Merw.
65. *H. cribrata* KLUG. — Hispania.
66. *H. chrysonota* FÖRST. — Europa media et merid. cum Sibiria Turkestanique.
67. *H. similis* Mocs. — Hungaria.
68. *H. gloriosa* FABR. — Europa media et merid. cum Caucaso, Sibiria, Turkestanica Berberiaque.
H. gloriosa var. *Caucasica* Mocs. — Transcaucasia.
69. *H. fervida* FABR. — Hispania, Italia, Gallia, Belgium, Germania, Helvetia, Tyrolis, Austria, Hungaria, Græcia, Algeria.
70. *H. bifrons* AB. — Algeria.
71. *H. miranda* AB. — Corsica, Hispania.

Subgenus 2. HEDYCHRIDIUM Ab.

72. *H. flavipes* EVERSM. (bellipes Mocs.). — Gallia, Hungaria centr., Russia, Transcaucasia, Syria, Turkestanica.
73. *H. Zelleri* DHLB. — Germania.
74. *H. monochroa* BUYSS. (Zelleri Dhlb. ?). — Gallia, Tyrolis merid., Hungaria centralis.
75. *H. analis* DHLB. — Hispania.
76. *H. plagiata* Mocs. — Asia minor.
77. *H. scutellaris* TOURN. — Sicilia.
78. *H. sculpturata* AB. — Gallia, Helvetia, Austria centr., Russia merid.-orient.. Caucasus.
79. *H. purpurascens* DHLB. — Germania.
80. *H. integra* DHLB. — Suecia, Helvetiæ montes, Tyrolis, Gubernium Mosquense.
81. *H. ahenea* DHLB. — Græcia, Russia australis, Caucasus.
82. *H. incrassata* DHLB. — Sicilia, Gallia.

83. *H. heliophila* BUYSS. — Algeria.
 84. *H. Buyssoni* AB. — Gallia.
 85. *H. reticulata* AB. — Gallia.
 86. *H. Algira* MOCS. — Algeria.
 87. *H. iucunda* MOCS. — Hungaria centr., Austria inferior.
 88. *H. coriacea* DHLB. — Hispania, Italia, Gallia, Germania, Austria, Hungaria, Russia, Finlandia.
 89. *H. femorata* DHLB. (Hed. *gratiosum* AB.). — Austria, Hungaria centr., Gallia.
 90. *H. elegantula* BUYSS. — Gallia.
 91. *H. ardens* COQUEB. (Hed. *minutum* Lep.). — Europa fere tota, Mexico.
 “ “ var. *homeopathica* AB. — Gallia, Helvetia.
 “ “ var. *infans* AB. — Gallia.
 92. *H. cuprata* DHLB. — Italia, Helvetia.
 93. *H. rosea* ROSSI. — Europa tota cum Caucaso et Turkestaniam.
 “ “ var. *chloropyga* BUYSS. — Gallia.
 “ “ var. *nana* CHEVR. — Helvetia, Gallia.

Genus V. HEDYCHRUM Latr. Mocs.

94. *H. coerulescens* SHUCK. (*chalybæum* Dhlb.). — Germania, Gallia, Hispania, Russia merid.
 95. *H. simile* MOCS. — Sibiria orientalis, China borealis.
 96. *H. metallicum* DHLB. — Finlandia.
 97. *H. coelestinum* SPIN. — Aegyptus, Africa merid.-orient., Promontorium Bonæ Spei.
 98. *H. Frivaldszkyi* MOCS. — Territorium Maris Caspii (Krasnowodsk).
 99. *H. semiviolaceum* MOCS. — Hungaria centr., Austria.
 100. *H. Cirtanum* GRIB. — Algeria.
 101. *H. sculptiventre* BUYSS. — Algeria.
 102. *H. Szabói* MOCS. — Austria, Silezia, Germania, Gallia, Sicilia, Russia.
 103. *H. aureicolle* MOCS. — Insula Rhodus, Asia minor.
 104. *H. Gerstaeckeri* CHEVR. — Hungaria, Tyrolis, Helvetia, Germania, Gallia, Sicilia.
 105. *H. longicolle* AB. — Hispania, Sicilia, Gallia, Italia, Tyrolis, Hungaria, Asia minor.
 106. *H. Phoenix* BUYSS. — Syria.
 107. *H. virens* DHLB. — Austria, Græcia, Russia merid., Italia, Lusitania.
 “ “ var. *Caucasicum* MOCS. — Transeaucasia.
 108. *H. luculentum* FÖRST. — Italia et insula Candia.
 109. *H. nobile* SCOP. (*lucidulum* Fabr.). — Europa tota cum Caucaso, Sibiria, Turkestaniam, Mongolia et Algeria, America.

110. *H. rutilans* DHLB. — Europa media et merid. cum Caucaso, Sibiria, Turkestaniam, Mongolia regnoque Maroccano.
H. rutilans var. *viridi-auratum* Mocs. — Algeria, regnum Maroccanum.

Subfamilia IV. CHRYSIDINAE Mocs.

Genus VI. SPINTHARIS Klug. Dhlb.

111. *Sp. pallipes* TOURN. — Russia meridionalis.
 112. *Sp. vagans* RAD. (*Chrys. vagans* Rad.). — Syria, Turkestaniam.
 113. *Sp. singularis* SPIN. — Aegyptus.

Genus VII. CHRYSOGONA Först.

114. *Chr. gracillima* FÖRST. — Germania.
 115. *Chr. pumila* KLUG. (*Chrysis assimilis* Dhlb., *virgo* Ab.). — Hispania, Sicilia, Sardinia, Gallia, Hungaria, Caucasus, Aegyptus, Nubia.
 116. *Chr. soluta* DHLB. (*Chrysis soluta* Dhlb.). — Suecia.

Genus VIII. STILBUM Spin.

117. *St. cyanurum* FÖRST. (*Stilb. amethyst. var. festivum* Mocs.). — Pars calida Europæ mediæ, Europa merid., Asia minor, Transcaspia.
St. cyanurum var. *Siculum* TOURN. — Sicilia, insula Melitta.
 “ “ var. *nobile* SULZ. (*calens* Fabr.). — Pars calida Europæ mediæ, Europa merid., Algeria, Asia minor, Caucasus, Persia, Sibiria, Turkestaniam, Mongolia.
St. cyanurum var. *amethystinum* FABR. (*splendidum* Dhlb.). — Inde a Caucaso et Syria, Arabia Persiaque per totam Asiam insulasque eidem adnexas Australiamque; et inde ab Aegypto per totam Africam; America septemtr., Venezuela.

Genus IX. CHRYSIS Linn. Mocs.

Subgenus 1. HOLOCHRYSIS Licht. Mocs.

118. *Chr. tenella* Mocs. — Caucasus.
 119. *Chr. Kuthyi* Mocs. — Hungaria centralis.
 120. *Chr. Mlokosewitzi* RAD. — Caucasus.
 121. *Chr. chalcophana* Mocs. — Caucasus.
 122. *Chr. tarsata* DHLB. — Germania, Tyrolis.
 123. *Chr. fugax* AB. — Gallia.
 124. *Chr. Krüperi* Mocs. — Græcia.
 125. *Chr. chloroprasis* BUYSS. — Algeria.
 126. *Chr. viridana* DHLB. — Asia minor.

127. *Chr. coeruleiventris* AB. — Hispania, Gallia.
 128. *Chr. pelopaeicida* BUYSS. — Syria, Asia minor.
 129. *Chr. humilis* BUYSS. — Hispania.
 130. *Chr. basalis* DHLB. — Algeria.
 131. *Chr. ornata* SMITH. — Anglia.
 132. *Chr. Humboldti* DHLB. (*cyanura* Dhlb.). — Hispania, Sicilia, Gallia, Græcia, Russia merid., Transcaspia, Turkestan, insula Rhodus.
Chr. Humboldti var. *minor* Mocs. — Territorium Transcaspicum.
 “ “ var. *minuta* Mocs. — Sarepta in Russia meridionali.
 133. *Chr. incrassata* SPIN. — Austria, Hungaria, Helvetia, Hispania, Gallia, insula Corsica, Sardinia, Russia merid., Aegyptus.
 134. *Chr. gratiosa* Mocs. — Algeria.
 135. *Chr. candens* GERM. (*Lais* Ab.). — Italia, Gallia, Tyrolis, Littorale Hungaricum (Fiume), Græcia.
 136. *Chr. Phryne* AB. — Hispania, Gallia, Italia.
 137. *Chr. Destefanii* Mocs. (*candens* Buyss., nec Germar). — Sicilia.
 138. *Chr. Circe* Mocs. — Caucasus.
 139. *Chr. hydropica* AB. — Gallia.
 140. *Chr. emarginatula* SPIN. (*crassimargo* Spin.). — Portugalia, Hispania, Italia, Gallia.
 141. *Chr. Mocquerysi* BUYSS. — Gallia.
 142. *Chr. varicornis* SPIN. — Algeria, Aegyptus.
 143. *Chr. separanda* Mocs. — Hispania, Sicilia, Gallia, Græcia, insula Cyprus.
 144. *Chr. picticornis* Mocs. — Caucasus, Turkestan.
 145. *Chr. Hiendlmayri* Mocs. — Hispania, Algeria.
 146. *Chr. sulcata* DHLB. — Sardinia, Sicilia, Græcia, insula Rhodus.
 147. *Chr. cyaniventris* Mocs. — Algeria.
 148. *Chr. Ottomana* Mocs. — Asia minor.
 149. *Chr. Erigone* Mocs. — Caucasus.
 150. *Chr. desertorum* BUYSS. — Syria.
 151. *Chr. Mulsanti* AB. — Hispania, insule Baleares, Gallia.
 152. *Chr. trimaculata* FÖRST. (*ærata* Dhlb., *Blancoburgensis* Schmedkn.). — Hispania, Gallia, Germania, Helvetia, Tyrolis, Austria, Hungaria, Græcia.
 153. *Chr. refulgens* SPIN. — Italia, Gallia, Tyrolis, Hungaria merid., Istria, Dalmatia, Russia merid., Caucasus, Asia minor.
 154. *Chr. pyrogaster* BRULLÉ. — Græcia.
 155. *Chr. Osiris* BUYSS. — Aegyptus.
 156. *Chr. transversa* DHLB. — Græcia, Asia minor.
 157. *Chr. gastrica* DHLB. — Portugalia.
 158. *Chr. cyanocoelia* Mocs. — Caucasus.
 159. *Chr. Tafnensis* LUC. — Algeria.

160. *Chr. albitarsis* Mocs. — Algeria.
161. *Chr. simplex* DHLB. — Hispania, Sicilia, Gallia, Germania, Helvetia, Tyrolis, Austria, Hungaria, Græcia.
162. *Chr. Austriaca* FABR. — Europa tota cum Sibiria et Caucaso Algeriaque et Aegypto.
163. *Chr. pyrocoelia* Mocs. — Caucasus, Asia minor, Syria.
164. *Chr. neglecta* SHUCK. (*integrella* Dhlb.). — Europa tota.
165. *Chr. mixta* DHLB. — Italia.
166. *Chr. scita* Mocs. — Syria.
167. *Chr. Graja* Mocs. — Græcia.
168. *Chr. Rhodia* Mocs. — Insula Rhodus.
169. *Chr. Osmiae* THOMS. — Suecia, Gallia, Helvetia, Austria, Tyrolis, Corsica, Hispania.
170. *Chr. pustulosa* AB. — Europa tota cum Caucaso, Asia minore, Syria et Aegypto.
171. *Chr. hirsuta* GERST. — Carinthia superior, Tyrolis, Helvetia.
172. *Chr. ignifrons* BRULLÉ (*aurifrons* Dhlb.). — Littorale Hungaricum (Fiume), Tergestinum, Græcia, Italia, Asia minor, Caucasus, Syria.
173. *Chr. auropicta* Mocs. — Græcia.
174. *Chr. aureicollis* AB. — Portugalia, Hispania, Græcia.
175. *Chr. uniformis* DHLB. — Italia, Hispania, Gallia merid., Hungaria merid., Græcia, Asia minor, Caucasus, Persia, Turkestanica, Aegyptus.
176. *Chr. filiformis* Mocs. — Hungaria merid., Littorale Hungaricum (Fiume).
177. *Chr. Cirtana* LUC. — Algeria.
178. *Chr. Lydiae* Mocs. — Asia minor.
179. *Chr. Smyrnensis* Mocs. — Asia minor.
180. *Chr. macrostoma* GRIB. — Algeria.
181. *Chr. socia* DHLB. — Sicilia.
182. *Chr. Joppensis* BUYSS. — Syria.
183. *Chr. dives* LUC. — Algeria.
184. *Chr. purpurascens* Mocs. — Algeria.
185. *Chr. Gyllenhali* DHLB. — Suecia.
186. *Chr. dichroa* DHLB. — Europa media et meridion. cum Caucaso et Asia minore.
Chr. dichroa var. *minor* Mocs. — Hungaria centralis.
187. *Chr. angustifrons* AB. — Gallia, Hungaria, Caucasus.
188. *Chr. Kohli* Mocs. — Græcia.
189. *Chr. cuprata* DHLB. — Sicilia, Tyrolis merid., Caucasus.
190. *Chr. Lucasi* AB. (*unicolor* LUC., nec Dhlb.). — Algeria.
191. *Chr. affinis* LUC. — Algeria.
192. *Chr. lepida* Mocs. — Caucasus.

193. *Chr. hybrida* LEP. (*venusta* Mocs.). — Hispania, Gallia, Helvetia, Hungaria.
194. *Chr. fulminatrix* BUYS. — Algeria.
195. *Chr. purpureifrons* AB. — Hispania, Italia, Gallia, Græcia, Russia meridionalis.
196. *Chr. cuprea* ROSSI (*cœruleipes* Fabr.). — Europa media et merid. cum Caucaso et Asia minore.
197. *Chr. Oraniensis* LUC. — Algeria, Syria.
198. *Chr. porphyrea* Mocs. — Græcia, Asia minor.
199. *Chr. Durnovi* RAD. — Græcia, Caucasus, Syria.
200. *Chr. Gestroi* GRIB. — Algeria.
201. *Chr. pruna* GRIB. — Algeria.
202. *Chr. barbara* LUC. — Algeria.

Subgenus 2. GONOCRYSIS Licht.

203. *Chr. unicolor* DHLB. (*lazulina* Först., *albipennis* Dhlb.). — Suecia, Germania, Hungaria.
204. *Chr. foveata* DHLB. — Aegyptus.
205. *Chr. Wüstneii* Mocs. — Syria.
206. *Chr. Gogorze* LICHT. (*basalis* Gog., nec Dhlb.). — Hispania.
207. *Chr. Daphnis* Mocs. — Sicilia.
208. *Chr. consanguinea* Mocs. — Sicilia, Algeria.
209. *Chr. Anceyi* BUYS. — Algeria.
210. *Chr. elegans* LEP. — Hispania, Italia, Gallia, Tyrolis, Austria, Dalmatia, Epirus, Græcia, Russia merid., Caucasus, Asia minor, Armenia, Algeria.
211. *Chr. Saussurei* CHEVR. — Hispania, Italia, Gallia, Helvetia, Tyrolis, Germania, Hungaria.
212. *Chr. melanophris* Mocs. — Algeria.
213. *Chr. mediocris* DHLB. — Italia, Gallia, Tyrolis merid., Austria, Caucasus.
214. *Chr. fallax* Mocs. — Hungaria centr., Tauria, Asia minor.
215. *Chr. sinuosiventris* AB. — Hispania, Algeria.
216. *Chr. Transcaspica* Mocs. — Territorium Transcasicum
217. *Chr. rufitarsis* BRULLÉ. — Græcia.
218. *Chr. sinuata* BRULLÉ. — Græcia.
219. *Chr. versicolor* SPIN. — Italia, Gallia, Helvetia, Germania, Tyrolis, Hungaria, Græcia, Caucasus.

Subgenus 3. MONOCRYSIS Licht.

220. *Chr. peninsularis* BUYS. — Hispania.

221. *Chr. Leachii* SHUCK. — Anglia, Gallia, Germania, Helvetia, Tyrolis, Austria, Hungaria, Carniola, Italia, Asia minor, Caucasus.
222. *Chr. succincta* LINN. (*succinctula* Dhlb.). — Europa fere tota cum Caucaso et Persia.
- Chr. succincta* var. *Gribodoi* AB. — Hispania, Gallia, Helvetia.
- “ “ var. *bicolor* LEP. (Illigeri Wesm.). — Europa tota cum Caucaso.
- Chr. succincta* var. *Germari* WESM. (*aeneipes* Tourn.). — Sardinia, Sicilia, Gallia, Helvetia, Germania, Tyrolis, Moravia, Austria infer. Carniola, Istria, Hungaria, Dalmatia, Servia.

Subgenus 4. *DICHRYSIS* Licht.

223. *Chr. bihamata* SPIN. — Hispania, Aegyptus.
224. *Chr. diacantha* MOCS. — Caucasus.

Subgenus 5. *TRICHRYSIS* Licht.

225. *Chr. cyanea* LINN. — Europa tota cum Asia minore et Caucaso.
226. *Chr. Buyssoni* MOCS. (*pellucida* Buyss., nec Brugm. *pellucida* Rad.). — Asia minor (mons Taurus) et China.
227. *Chr. Olivieri* BRULLÉ. — Ad Dardanellas, Brullé; an spec. exotica??

Subgenus 6. *TETRACHRYSIS* Licht.

228. *Chr. Taurica* MOCS. — Tauria (Krim).
229. *Chr. Ragusae* DESTEF. — Sicilia.
230. *Chr. indigotea* DUF. ET PERR. — Suecia, Gallia, Germania, Tyrolis, Austria, Hungaria, Istria, Sibiria, Turkestaniam.
- Chr. indigotea* var. *Daghestanica* MOCS. — Caucasus (Daghestan).
231. *Chr. nitidula* FABR. — Europa tota, inde a Suecia et Fennia meridionali usque ad Caucasum, Turkestaniam Sibiriamque, America borealis et Brasilia.
232. *Chr. Blanchardi* LUC. — Algeria.
233. *Chr. palliditarsis* SPIN. — Aegyptus.
234. *Chr. maculicornis* KLUG. — Aegyptus.
235. *Chr. coelestina* KLUG. — Aegyptus.
236. *Chr. diversa* DHLB. — Aegyptus.
237. *Chr. Branickii* RAD. — Aegyptus.
238. *Chr. angularis* MOCS. — Aegyptus.
239. *Chr. albipilis* MOCS. — Aegyptus.
240. *Chr. viridissima* KLUG. — Aegyptus, Africa æquatorialis.
241. *Chr. quadrispina* BUYSS. — Aegyptus.
242. *Chr. laetabilis* BUYSS. — Aegyptus.

243. *Chr. minutissima* RAD. — Aegyptus.
244. *Chr. fuscipennis* BRULLÉ (amethystina Dhlb., erratica Buyss., pulchella Cam.). — Inde a Syria et Mesopotamia fere per totam Asiam Australiamque.
245. *Chr. episcopalis* SPIN. (Syriaca Guér.). — Syria, Aegyptus, Nubia.
246. *Chr. Sehestedi* DHLB. — Regnum Maroccanum (Tanger).
247. *Chr. zonata* DHLB. — Asia minor.
248. *Chr. Ariadne* MOCS. — Græcia, Caucasus, territorium Transcasicum.
249. *Chr. speciosa* RAD. — Sibiria occid., Turkestanica.
250. *Chr. soror* DHLB. — Insula Rhodus.
251. *Chr. Abeillei* GRIB. — Syria.
252. *Chr. aurimacula* MOCS. — Algeria.
253. *Chr. annulata* BUYSS. — Syria.
254. *Chr. elegantula* SPIN. (cincta Brullé, alternans Dhlb. ex parte). — Aegyptus, Promontorium Bonæ Spei.
255. *Chr. semicincta* LEP. — Hungaria, Gallia, Hispania, Algeria.
256. *Chr. iucunda* MOCS. — Macedonia.
257. *Chr. comparata* LEP. (insoluta Ab.). — Gallia, Hispania.
258. *Chr. exulans* DHLB. — Algeria.
259. *Chr. placida* MOCS. — Hungaria, Caucasus.
260. *Chr. fulgida* LINN. — Europa tota, inde a Kamschadalia et Sibiria Turkestanicaque usque ad Asiam minorem et Persiam.
261. *Chr. viridula* LINN. (bidentata Linn.). — Europa tota cum Caucaso Algeriaque.
- Chr. viridula* var. *cingulicornis* FÖRST. — Hispania, Gallia, Italia, Helvetia, Hungaria, Russia merid., Caucasus.
- Chr. viridula* var. *erythromelas* DHLB. — Sicilia.
- “ “ var. *intermedia* BUYSS. — Gallia, Algeria.
- “ “ var. *pulcherrima* (fenestrata Ab.). — Gallia.
- “ “ var. *integra* FABR. (pyrrhina Dhlb.). — Hispania, Italia, Gallia, Dalmatia, Russia merid. et orient., Africa septentr. (Tunisia).
262. *Chr. splendidula* ROSSI (cyanopyga Dhlb.) — Europa media et merid., Algeria, Marocco.
263. *Chr. rutilans* OLIV. (splendidula Dhlb.). — Anglia, Suecia, Germania, Helvetia, Tyrolis, Austria, Gallia, Hispania, Italia, Dalmatia, Russia, Algeria.
264. *Chr. aurotecta* AB. — Corsica, Sardinia.
265. *Chr. Ramburi* DHLB. MOCS. — Hispania, Algeria.
266. *Chr. chrysostigma* MOCS. (Ramburi Dhlb. ex parte). — Italia, Helvetia, Hungaria, Græcia.
267. *Chr. analis* SPIN. (Dahlbomi Chevr.). — Hispania, Italia, Gallia, Germania, Helvetia, Carniola super., Moravia, Austria, Caucasus.

268. *Chr. excisa* Mocs. — Gallia.
269. *Chr. Sybarita* FÖRST. (Chevrieri Ab.). — Hungaria, Sicilia, Gallia, Helvetia, Bohemia et Austria inferior, Hungaria, Russia orient., Caucasus.
Chr. Sybarita var. *Valesiana* FREY. — Helvetia.
270. *Chr. Thalhammeri* Mocs. — Hungaria merid.
271. *Chr. scutellaris* FABR. — Europa tota cum Caucaso et Algeria.
272. *Chr. consobrina* Mocs. — Territorium Transcaspicum, Persia.
273. *Chr. poecilochroa* Mocs. — Algeria.
274. *Chr. Pérezi* Mocs. — Algeria.
275. *Chr. Helvetica* Mocs. (superba Tourn.). — Helvetia.
276. *Chr. distincta* Mocs. (analis var. incerta Rad.). — Caucasus.
277. *Chr. Kolázyi* Mocs. — Austria.
278. *Chr. varidens* AB. — Gallia, Hungaria.
279. *Chr. aeruginosa* DHLB. — Germania, Helvetia, Tyrolis.
280. *Chr. apicalis* RAD. — Russia merid., Caucasus.
281. *Chr. undulata* RAD. (obscura Rad.). — Caucasus.
282. *Chr. Schousboei* RAD. — Regnum Maroccanum (Tanger).
283. *Chr. Grohmanni* DHLB. — Sicilia, Gallia, Tyrolis merid., Littorale Hungaricum, Carnioliá, Dalmatia, Caucasus, Persia, Turkestanía.
284. *Chr. Taczanovszkyi* RAD. (viridimargo Buyss., Mariæ Buyss.). — Insula Candia, Asia minor., Caucasus, Syria, Persia, Aegyptus.
285. *Chr. aurulenta* Mocs. — Asia minor.
286. *Chr. chrysoprasina* FÖRST. (rutilans Dhlb.). — Macedonia, Lusitania, Italia, Gallia, Turcia, Tyrolis, Helvetia, promont. Uralense, Armenia.
287. *Chr. xanthocera* KLUG. — Territ. Transcaspicum, Aegyptus.
288. *Chr. aestiva* DHLB. — Helvetia, Dalmatia, Herzogovina, Gallia, Hispania, Sicilia.
289. *Chr. impar* DHLB. — Insula Rhodus.
290. *Chr. Handlirschi* Mocs. — Asia minor.
291. *Chr. verna* DHLB. — Insula Rhodus.
292. *Chr. Chevrieri* Mocs. (distinguenda Dhlb.). — Hispania, Gallia, Italia, Helvetia, Austria, Tyrolis, Hungaria, Volga inferior, insula Rhodus.
Chr. Chevrieri var. *orientalis* Mocs. — Græcia, Caucasus.
293. *Chr. Chloris* Mocs. — Algeria.
294. *Chr. comta* FÖRST. (adulterina Ab.). — Gallia, Helvetia, Austria inferior, Hungaria, Græcia, Russia merid. et orient., Caucasus, Asia minor.
295. *Chr. inaequalis* DHLB. — Hispania, Italia, Gallia, Helvetia, Tyrolis, Germania, Austria, Carnioliá, Hungaria, Græcia, Krimia et Astrahan.
Chr. inaequalis var. *Caucasica* Mocs. — Transcaucasia.
296. *Chr. semiviolacea* Mocs. — Algeria.
297. *Chr. Fairmairei* Mocs. — Algeria.
298. *Chr. Kirschii* Mocs. — Regnum Maroccanum.

299. *Chr. manicata* DHLB. — Insula Rhodus.
300. *Chr. ignita* LINN. — Europa tota cum Asia minore, Caucaso, Persia, Turkestaniam, Sibiriam, China boreali et Africa septentrionali. — Brasilia.
Chr. ignita var. *infusata* MOCS. — Aegyptus.
 « « var. *curvidens* DHLB. — Europa merid.
 « « var. *obtusidens* DUF. ET PERR. — Gallia, Germania, Hungaria, Algeria.
- Chr. ignita* var. *brevidens* TOURN. — Helvetia.
 » » var. *rutiliventris* AB. — Gallia, Germania, Helvetia, Austria, Moravia, Hungaria, Transcaucasia, Sibiria, pæninsula Korea, Cayenne.
301. *Chr. brevitarsis* THOMS. — Suecia.
302. *Chr. uncifera* AB. — Corsica, Gallia, Hungaria.
303. *Chr. Ruddii* SHUCK. (*auripes* Wesm.). — Anglia, Suecia, Germania, Gallia, Belgium, Helvetia, Tyrolis, Istria, Italia, Hungaria, Austria, Moravia, Sicilia, Russia, Caucasus.
304. *Chr. cerastes* AB. — Sicilia, Sardinia, Gallia, Helvetia, Tyrolis. Hungaria, Dalmatia, Herzogovina, Græcia.
305. *Chr. Amasina* MOCS. — Asia minor.
306. *Chr. Charon* MOCS. — Algeria.
307. *Chr. mutabilis* BUYS. — Asia minor, Syria, Caucasus.
308. *Chr. dubitata* MOCS. (*prasina* Dhlb. nec. Klug.). — Aegyptus.
309. *Chr. frontalis* KLUG. — Aegyptus.
310. *Chr. opulenta* MOCS. — Algeria.
311. *Chr. facialis* BUYS. — Syria.
312. *Chr. mirabilis* RAD. — Caucasus.
313. *Chr. angulata* DHLB. — Sardinia, Croatia, Asia minor.
314. *Chr. incisa* BUYS. (*angulata* Ab.). — Hispania, Syria.
315. *Chr. strangulata* GOG. — Hispania.
316. *Chr. pyrophana* DHLB. — Gallia, Hispania.
317. *Chr. euchlamys* MOCS. (*varidens* Gog.). — Hispania.
318. *Chr. Ehrenbergi* DHLB. — Aegyptus.
319. *Chr. megacephala* DHLB. — Aegyptus.
320. *Chr. pallidicornis* SPIN. (*armena* Dhlb.). — Aegyptus, Armenia, Caucasus, Turkestaniam.
321. *Chr. remota* MOCS. — Caucasus, Persia.
322. *Chr. terminata* DHLB. — Austria.

Subgenus 7. PENTACHRYSIS Licht.

323. *Chr. Megerlei* DHLB. — Italia.
324. *Chr. amoena* EVERSM. — Campi Transuralenses, Sibiria merid.-occident., territorium Transcasicum, Persia.

325. *Chr. Goliath* AB. — Hispania.
 326. *Chr. arrogans* Mocs. — Asia minor.

Subgenus 8. HEXACHRYISIS Licht.

327. *Chr. pulchella* SPIN. — Hispania, Italia, Gallia, Helvetia, Hungaria, peninsulae Balearica, Russia merid., Turkestanica.
Chr. pulchella var. *spinifera* AB. — Gallia.
 328. *Chr. calimorpha* Mocs. (dives Dhlb., nec Lucas). — Sicilia, Gallia, Helvetia, Hungaria centralis.
 329. *Chr. plusia* Mocs. — Algeria.
 330. *Chr. Vahli* DHLB. — Regnum Tunetarum (Tunis).
 331. *Chr. sexdentata* CHRIST. (micans Dhlb.). — Hispania, Italia, Helvetia, Germania meridionalis, Dalmatia, insula Rhodus, Caucasus, Turkestanica.
 332. *Chr. Zetterstedti* DHLB. — Suecia et Norvegia.
 333. *Chr. equestris* DHLB. — Hungaria merid., Russia merid. et orientalis.
 334. *Chr. Erivanensis* RAD. — Caucasus.
 335. *Chr. fasciata* OLIV. (violacea Panz.). — Gallia, Germania, Helvetia, Tyrolis, Austria, Hungaria, Persia, Aegyptus, Guinea, America septentr., Montevideo (Uruguay).
 336. *Chr. distinguenda* SPIN. — Aegyptus.
 337. *Chr. monochroa* Mocs. — Algeria.
 338. *Chr. lyncea* FABR. — Algeria, Aegyptus et pars reliqua Africae, Madagascar, Arabia, Java.
 339. *Chr. stilboides* SPIN. (nobilis Klug.). — Algeria, Aegyptus et pars reliqua Africae, Arabia.

Subgenus 9. EUCHROEUS Latr.

340. *Chr. limbata* EVERSM. — Russia meridion. et orient. cum Caucaso.
 341. *Chr. purpurata* FABR. (quadrata Shuck.). — Germania, Saxonia, Helvetia, Austria infer., Hungaria, Gubernium Mosquense, Russia merid. et orient., Transcaucasia, Hispania, Italia, Gallia, Sibiria, Turkestanica, Aegyptus.
 342. *Chr. egregia* BUYSS. — Insula Cyprus.
 343. *Chr. pallispinosa* WALK. — Aegyptus.
 344. *Chr. festiva* FABR. — Aegyptus, Guinea.

Subgenus 10. SPINOLIA Dhlb.

345. *Chr. Rogenhoferi* Mocs. — Græcia.
 346. *Chr. insignis* LUC. — Algeria.
 347. *Chr. lamprosoma* FÖRST. (magnifica Dhlb.). — Tyrolis merid., Italia, Asia minor, Caucasus.
 348. *Chr. Morawitzii* Mocs. — Territorium Maris Caspii (Krasnowodsk).

Subfamilia V. PARNOPINAE Aaron.

Genus X. PARNOPEs Latr.

349. *P. Fischeri* SPIN. — Aegyptus.
 350. *P. Popovii* EVERSM. (*sinensis* Smith). — Kiachta ad limites Mongoliae in Sibiria, China septentr.
 351. *P. grandior* PALL. (*carnea* Rossi). — Europa media et meridionalis cum Caucaso, Turkestaniam, Syria, Persia et Algeria.
P. grandior var. *unicolor* GRIB. — Algeria.
 " " var. *fasciatus* Mocs. — Hungaria.
 " " var. *Caspicus* Mocs. — Territorium Maris Caspii.
 352. *P. denticulatus* SPIN. — Aegyptus.

Animadversio. — Descriptiones specierum omnium hic enumeratarum continentur in opere magno Auctoris: *Monographia Chrysididarum orbis terrarum univrsi*, ab Academia scientiarum Hungarica edito. — 4° XV. et 643 pag. cum 2 tabulis. Prostat Berolini apud Friedländer et Sohn, Carlsstrasse, NW. 11. Pretium (Preis) 32 Mark.

*

Addendum :

Ex opere meo fortuitu emansit species sequens :

130 a. *Chr. Marqueti* Buyss. Revue d'Entom. VI. 1887. pag. 180, n. 16. ♂. — Græcia.

DIFFORMITATES ET MONSTROSITATES COLEOPTERORUM
IN COLLECTIONE MUSÆI NATIONALIS HUNGARICI.
ELTORZULT ÉS TÚLFEJLETT BOGÁR-ALAKOK A MAGYAR
NEMZETI MÚZEUM GYŰJTEMÉNYÉBEN.

A JOANNE FRIVALDSZKY. — FRIVALDSZKY JÁNOS-tól.

(III. tábla.)

1. *Megadontus azurescens* DEJ. ♂. Fig. 1.

Elytro sinistro concretim duplicato: parte interiore ante medium 5— et ante apicem 3 mm. lata, parte exteriori vero ad humerum angustatim concreta et ante apicem 2 mm. lata; concretione viridi-violacea, impressa, ad apicem sinuatim elevata; margine externo violaceo. — E Servia.

A bal szárnyfödő két összeforradt részből áll: az innenső rész közepe előtt 5— s vége előtt 3 mm. széles, a szélső pedig az előbbivel a vállon keskenyen összeforradt s vége előtt 2 mm. széles; az összeforradás zöldes-ibolyakék, benyomott s végén ívesen emelkedett, a külsőnek széle ibolyakék. — Szerbiából való.

2. *Megadontus azurescens* DEJ. ♂. (rude sculptus.) Fig. 2.

Pede antico dextro triplici: superiore separato, inferiorum femoribus vero usque ad duas tertias eorum partes connatis; tibiis tarsisque bene evolutis. — E Herzegovina.

A mellső jobb láb hármassal: a felső külön vált, az alsók czombjai pedig két harmad részökig összenöttek, lábszáraik és tarsusaik jól kifejlődöttek. — Herzegovinából.

3. *Megadontus violaceus* var. *Wolfi* DEJ. ♂.

Elytro sinistro abbreviato, infra medium prope marginem externum carinula, ante apicem vero bullulis duabus instructo, horum superiore minore. — E Hungaria meridionali.

A bal szárnyfödő rövidített, közepén túl, külső széle közelében, rövid ormócskával, vége előtt pedig két kis dudorral, melyek felsője kisebb. — Magyarország déli vidékéről.

4. *Chrysocarabus auronitens* var. *Zwicki* HEER. ♀. Fig. 3.

Antennæ sinistræ articulo septimo apice dilatato, tres ramos articulatos emittente, ramo superiore et medio bi — tertio vero seu inferiore quadriarticulato. — E Helvetia.

A bal csápnak hetedik izülete hegyén szélesbedett s három izületes ágat ereszt, melyek felső és középsője két — a harmadik pedig, vagyis az alsó, négy izülekből áll. — Helvéciából.

5. *Carabus auratus* LIN. ♂.

Elytro dextro abbreviato, juxta suturam arcuatim sinuato, ideoque costa interiore prima infra medium cum sutura confluyente. — E Germania.

A jobb szárnyfödő rövidített s varránya hosszában ívesen öblös, miért is az első belső borda a szárnyfödők közepén túl a varránnyal egyesült. — Németországból.

6. *Carabus Ullrichi* GERM. ♀. Fig. 4.

Thorace parvo, brevi, subcordato, rugoso, tantum ad angulos anticos obtusos breviter marginato; lateribus ante angulos posticos callosis, interne juxta callositatem sulco profundo, obliquo instructis, ante angulum sinistrum subrectum breviter sinuatis, angulo dextro obtuse rotundato. — E Hungaria meridionali (Resicza).

Mellkasa kicsiny, rövid, szívded, redős és csak tompa elöszögleteinél van rövid párkánya; oldalai a hátulsó szögletek előtt duzzadtak, a duzzadás mellett belől mély, ferdeirányú barázdával, a bal, majdnem egyenszögű szöglet előtt, rövid hajlással, a jobb oldali szöglet pedig tompán kerekített. — Resicza vidékéről.

7. *Carabus Ullrichi* var. *cupreonitens* KR. ♂. Fig. 5.

Antenna sinistra valde brevi, dextræ $\frac{1}{3}$ longitudinis, articulis 2—3 abbreviatis, 4—5 brevibus, irregulariter concretis, 6—10 etiam brevibus, circiter æque longis quam crassis, ultimo minuto. — Indidem.

A balesáp nagyon rövid, a jobbnak egyharmada hosszaságú, a 2—3 ízek rövidültek, a 4—5 rövidék s rendetlenül összenöttek, a 6—10 szintén rövidék s körülbelül egyenlő hosszaságúak a vastagsággal, az utolsó pedig nagyon kicsiny. — Ugyanonnan.

8. *Carabus Ullrichi* var. *cupreonitens* KR. ♂. Fig. 6.

Antennæ dextræ articulo secundo supra paulo incrassato et incrassatione articulo tenui, 1 mm. longo instructa, quinto vero ad apicem sursum versus subtriangulariter dilatato; elytris utrinque ante apicem bullula sat magna præditis. — Indidem.

A jobb csápnak második ízüléke felül kissé vastagadott s rajta egy vékony, 1 mm. hosszú ízülék emelkedik, az ötödik pedig felfelé háromszögűen szélesbedett; a szárnyfödeleken végeik előtt egy-egy bütyök van. — Ugyanonnan.

9. *Carabus cancellatus* var. *moestus* DEL. ♂. Fig. 7. 7a.

Elytro dextro abbreviato, apice reflexo, subquadriscopato; costa prima debili tantum basi indicata, secunda usque ad medium extensa et basin versus furcata, tertia et quarta normalibus; interstitiorum tuberculis quadriseriatis, internis inter costam primam et tertiam minoribus, irregulariter dispositis. — Indidem.

A jobboldali szárnyfödél rövidített, végén felhajlott, négybordás: az első borda gyöngye és csak az alapon jelölt, a második a szárnyfödél közepéig terjed s alapja felé villás, a harmadik és negyedik rendes kifejlődésűek: a közök dűdorai négysorosak, a belsők az első és harmadik borda között kisebbek s rendetlenül helyezettek. — Ugyanonnan.

10. *Carabus cancellatus* var. *moestus* DEL. ♀. Fig. 8.

Antennæ dextræ articulo quinto dilatato et præter normalen articulum apice extus adhuc biarticulo. — Indidem.

A jobboldali csápnak ötödik íze szélesbedett s a rendes ízüléken kívül kifelé még két ízüléke van. — Ugyanonnan.

11. *Carabus cancellatus* var. *moestus* DEL. ♀.

Antennæ dextræ articulo sexto abbreviato incrassatoque; elytro dextro abbreviato, costis tuberculisque infra medium confusis. — Indidem.

A jobb csápnak hatodik ízüléke rövidített s vastagadott: a jobb szárnyfödél szintén rövidült s bordái és dűdorkái közepén túl zavartak. — Ugyanonnan.

12. *Carabus cancellatus* var. *moestus* DEL. ♀.

Elytris apice valde hiantibus, sinistro infra basin ad suturam intruso. — Indidem.

A szárnyfödelek végeiken nagyon szétállók, a bal azonkívül töve mögött a varrány közelében benyomott. — Ugyanonnan.

13. *Carabus catenatus* var. *Herbsti* DEL. ♂.

Thoracis latere dextro anguste marginato et angulo postico depresso intrusoque. — E Croatia.

A mellkasnak jobboldala keskeny párkányú s hátulsó szöglete lenyomott és behorpadt. — Horvátországból.

14. *Carabus comptus* DEL. (var. *Hopffgarteni* KR.). ♀.

Elytro dextro mox infra medium bi — sinistro vero ante medium uniforaminoso. — E Hungariæ mer. subalpibus.

A jobb szárnyfödélén közepe alatt két — a balon pedig közepe előtt egy lyuk képződött. — A délmagyarországi alhavasokról.

15. *Carabus comptus* DEL. (var. *Hopffgarteni* KR.). ♂. Fig. 9.

Elytro sinistro abbreviato, extus infra medium valde sinuato et intra sinum plicato bullulatoque. — Indidem.

A bal szárnyfödél rövidített, külszéle közepe alatt nagyon íves s az ívelésen belül ránczos és dűdörös. — Ugyanonnan.

16. *Carabus comptus* DEL. (var. *Hopffgarteni* KR.). ♀. Fig. 10.

Elytro dextro imperfecte evoluto, apicem versus angustato et abbreviato, margine laterali sinuato et intra hunc plicato; interstitiis condensatis, transverse rugosis. — Indidem.

A jobb szárnyfödél fejletlen, csúcsa felé keskenyedett és rövidített, külszéle öblös s egy hosszránczsal ellátott, közökei nagyon sűrűek s háránt redősek. — Ugyanonnan.

17. *Carabus comptus* DEL. (var. *Hopffgarteni* KR.). ♀.

Elytro sinistro angusto, abbreviato, basi impresso, juxta suturam hiantē, extus supra medium exciso, prope suturam bullula oblonga instructo; interstitiis tribus infra impressionem elevatioribus, externo ramoso emittente. — Indidem.

A bal szárnyfödél keskeny, rövidített, tövénél benyomott, a varrány hosszában nyitott, külszélén közepe fölött kimetszett és varránya közelében hosszúkás dudorodással ellátott; három közöke a benyomás alatt emelkedettebb, a külső elágazott. — Ugyanonnan.

18. *Carabus comptus* var. *Merkli* KR. ♀. Fig. 11.

Tibia sinistra media infra basin biramosa, ramo antico modice breviorē. — Indidem.

A közép ballábszár töve alatt kétágú, az előág kissé rövidebb. — Ugyanonnan.

19. *Carabus comptus* var. *Hampei* KÜST. ♂. Fig. 12. antenna. 17. tarsus.

Antennæ sinistrae articulis duobus apicalibus valde incrassatis, ad apicem attenuatis, et curvatis, quasi incis, decimi apice sursum — undecimi vero deorsum versus curvato. Pedum posticorum tibia dextra medio-criter, sinistra vero et tarsus valde sunt curvati, posterioris articulo ultimo

infra medium attenuato, sursum versus flexo et supra tenuiter bisulcato. — E Transsylvania.

A jobb csápnek két végső ízüléke nagyon vastagodott s hegyök vékonyodott és görbült, mint ha bemetszve volna, a tizediknek hegye fölfelé — a tizenegyediknek pedig lefelé hajlott. A hátulsó jobb lábszár középszerűen, a bal s tarsusa pedig nagyon görbültek, az utóbbinak végizüléke közepén vastagodott, azután fölfelé hajlott s felül két gyöngye rovátkáival van el látva. — Erdélyből.

20. *Carabus comptus* var. *aurosericeus* KR. ♀.

Antennis tredecim articulatis, sinistra perfecte evoluta, dextræ vero articulo octavo brevi, subgloboso, supra cum antecedente concreto. — Indidem.

A csápok tizenhárom ízülékből állanak és pedig a baloldali tökéletesen kifejlett, a jobbnak pedig nyolczadik ízüléke nagyon rövid, majdnem gömbes s felül az előttevalóval összenőtt. — Ugyanonnan.

21. *Carabus Rothi* DEJ. ♂.

Antenna dextra tantum decem articulata. — Indidem.

A jobboldali csáp csak tíz ízülékből áll. — Ugyanonnan.

22. *Carabus obsoletus* var. *euchromus* PALLI. ♀. Fig. 13.

Antenna dextra abbreviata, octoarticulata, articulo octavo sinuato, apice furcato. — E Hungaria meridionali.

A jobboldali csáp rövidített, nyolcz ízülékű, a nyolczadik ízülék ívesen görbült s hegye villás. — A krassó-szörénymegyei Szemenik hegyről.

23. *Carabus obsoletus* var. *euchromus* PALLI. ♂. Fig. 14.

Femore sinistro furcato: a basi fere usque ad medium sensim dilatato, hinc vero furcato, parte interiore tibia tarsoque instructa, exteriore vero mutica, articulatione apicali tibiæ basin recipiente. — Indidem.

A baloldali czomb villásan kettős: tövétől majdnem közepéig lassanként szélesbedett s innét villás; innenső ága lábszárral és tarsussal van ellátva, a külső pedig csonka s végső ízülete a lábszártövet öleli. — Ugyanonnan.

24. *Carabus rhinopterus* WAGN. ♀. Fig. 15.

Femore sinistro postico apice biincrassato, crassitie superiore tibiæ instar, processu tenui, brevi, apice furcato, — inferiore vero tibiæ basi, articulatione recepta, instructo. — Ex Asia minore.

A ballábnak hátulsó czombja végén kettősen vastagodott; a felső

vastagodáson, a lábszár helyett, egy vékony, rövid, villás nyujtvány van, az alsó vastagodás ízülete pedig a lábszár tövét öleli. — Kis-Ázsiából.

25. *Carabus scabrisculus* OL. ♂.

Elytro sinistro $\frac{1}{4}$ parte abbreviato, apice ad suturam arcuatim hiante, ideoque interstitiis mediis ante apicem confusis, serieique primæ et secundæ foveolis desinentibus. — E territorio Budapestinensi.

A bal szárnyfödő egy negyeddel rövidebb, varránya végén ívesen tátott, miért is vége előtt közép közökei zavartak s első és második sorának gödörsei elenyésztek. — Budapest vidékéről.

26. *Calosoma sycophanta* LIN. ♂. Fig. 16. a latere sinistro, 16a. a latere dextro visa.

Antenna dextra a latere exteriori visa novemarticulata esse apparet, utpote: articulo octavo abbreviato, nono vero basi infra rotundatim-callosa et subtus infra callositatem inciso; a latere interiore vero decem articulata esse videtur, nempe: articulo octavo subtus, prolongato et prope apicem sinuato, prolongatione supra articulo nono brevi, extus rotundato adnexo, ultimo vero subcylindrico, apicem versus modice angustato. — E Caucaso.

A jobboldali csáp külső oldaláról tekintve kilencz ízületűnek lenni látszik, t. i. a nyolczadik íz rövidített, a kilenczedik pedig alul tövénél gömbösen duzzadt s a duzzadás alatt bemetszett; a belső oldalról nézve pedig tíz ízületűnek lenni mutatkozik, u. m. a nyolczadik alul hosszabbodott s hegye mellett kissé öblös, a hosszabbodott részhez felül egy kilenczedik rövid, kifelé kerekített íz van csatolva, a tizedik pedig hengeres s hegye felé kissé vékonyodott. — Kaukazusból.

27. *Calosoma sycophanta* L. ♂. Fig. 18.

Trochantere pedis antici sinistri processu 5 mm. longo, sensim angustato, supra infraque transversim rugoso, apice clavato levique; subtus utrinque juxta latera carinula tenui et medio mucrone brevi instructo. — Indidem.

A mellső balláb tomporán 5 mm. hosszú kinövés van, mely fokonyként vékonyodott, alul-felül harántan redős s hegye bunkós és síma; alul mindkét szélén vékonyan párkányolt s közepén rövid, tőrídomú kinövással van ellátva. — Ugyanonnan.

28. *Calosoma inquisitor* LIN. ♂.

Tibia tarsoque antico dextro abbreviatis, solito modo debilioribus. — E Servia.

A mellső jobb lábszár és a tarsus a szokottnál rövidebbek és satnyábbak. — Szerbországból.

29. **Abax Schueppeli** PALLI. ♀. Fig. 19.

Antennæ dextræ articulo octavo supra sinuato, subtus vero protuberantia, articulum geminatum mentiente, instructo. — E Hungaria meridionali.

A jobb csápnak nyolezadik ízülete felül öblös, alúl pedig dudoros, mely ki nem fejlődött mellékizületet látszik képviselni. — Resiczáról.

30. **Pterostichus melas** CREUTZ. ♀.

Elytri sinistri interstitiis dense transversim rugulosis, dextri vero normaliter lævibus. — E Hungaria meridionali.

A bal szárnyfödél közökei sűrűn harántan redősek, a jobbé pedig szabatosan símák. — Temesvár vidékéről.

31. **Brachinus crepitans** LIN. Fig. 20.

Thorace brevi, cordato, antice posticeque late triangulariter, medio vero anguste exciso, ideoque partibus lateralibus disjunctis, sublanceolatis; elytris nigris. Long. corp. 8 mm., thoracis vero 2 mm. et ejus latitudinis 3 mm. — E Traussylvania.

Mellkasa rövid, szíved, elül-hátul szélesen háromszögűen, közepén pedig keskenyen kimetszett, miért is oldalrészei szétváltak s némileg lándzsa idomhoz hasonlítanak; szárnyfödelsei feketék. — Erdélyből.

32. **Batrisis Delaporti** AUBÉ. Fig. 21.

Antennæ dextræ articulo ultimo quadripartito, utpote: articulo decimo adhaerent duo articuli minores rotundati et his duo majores cuneati. — E vicinia balnearum Herculis.

A jobb csápnak utolsó ízülete négy részre oszlott, és pedig: a tizedik izületéhez csatolva van két kisebb gömbes s ezekhez két nagyobb ékidomú. — A Herkulesfürdő vidékéről.

33. **Melolontha vulgaris** FABR. ♀. Fig. 22.

Pede postice sinistro duplici et quidem: trochantere magno bipartito, interiore brevior, pede normali instructo, exteriore vero prolongato, femur incrassatum et apicem versus valde dilatatum ferente, quod tibiis duabus tarsisque bene evolutis præditum est. — E Hungaria centrali.

A hátulsó balláb kettősen fejlődött, t. i. a tompor két részből áll, a belső rész rövidebb s egy tökéletes lábbal van ellátva, a hosszabb külsőn a czomb vastagodott, kifelé nagyon szélesbedett s két jól képződött lábszárral és tarsussal van fölszerelve. — A pestmegyei Farkasd-ról.

34. **Pentodon idiota** HERBST. Fig. 25. caput, 26. elytra.

Capite magno, 6 mm. lato, vertice transversim valde tumido et postice medio sulco profundo exarato, fronte in medio foveatim impressa, clypeo solito modo latiore et supra transversim impresso; elytro sinistro paulo abbreviato et prouti etiam dextri apice suturali acutim producto. — E Romania.

A fej nagy, 6 mm. széles, fejtetője harántan nagyon duzzadt s hátul közepén mély barázdával jelölt; homloka a közepén gödrösen benyomott, szájfödője a szokottnál szélesebb s felül harántan benyomott; a bal szárnyfödő kissé rövidebb s varrányának szöglete, mint a jobb oldalé is hegyes. — Romániából.

35. **Phyllobius pilicornis** DESBR. Fig. 23.

Antennæ dextræ clava duplicata. — E Hungaria meridionali.

A jobb csápnak bunkója kettős. — Herkules-fürdő vidékéről.

36. **Leptura tesserula** CHARP. Fig. 24.

Antennæ sinistra articulo decimo abbreviato, interne oblique dilatato, articulos duos cylindricos ferente, externo apice acuto, interno vero obtuso. — E Hungaria meridionali.

A bal csápnak tizedik ízüléke rövidített, befelé harántan szélesbedett s rajta két hengeres ízülék van, a külső hegyesen, a belső pedig tompán végződik. — Magyarország déli részéből.

37. **Chrysomela gypsophila** KÜST. Fig. 25.

Thoracis margine antico dextro, angulo antico et dextra basi profunde impressis, ideoque latere dextro lobatim producto, tenuiter marginato, apicem versus modice deflexo et supra sparsim punctato. — E Romania.

A mellkasnak jobb oldala elül, úgyszintén a jobb szöglet és az alapja a paizstól kezdve kifelé mélyen benyomottak, miért is jobb oldala karélyidomban kinyúlt, kissé lekonyúlt, keskenyen párkányolt s felül szét-szórt pontokkal ellátott. — Romániából.

ADATOK A BALKÁN-FÉLSZIGET ÁLSKORPIÓ-FAUNÁJÁNAK ISMERETÉHEZ.

DATA AD COGNITIONEM PSEUDOSCORPIONUM PAENINSULAE BALKANICAE.

Dr. DADAY JENŐ-től Budapesten.

A Balkán-félsziget Álskorpíóira vonatkozó legelső néhány adatot STECKER A. jegyezte fel «Ueber die geographische Verbreitung der europäi-schen Chernetiden» című értekezésében,* a mennyiben a Balkán-félszi-geten otthonos kilencz fajt említett fel. Eme adatokat nagy mértékben gazdagította TÖMÖSVÁRY Ö. a Szerbiában saját maga, Corfuban, Moreában és Dalmatiában pedig REITTER E. gyűjtötte fajok feljegyzésével. Jegyzéke, mely «Adatok az Álskorpíók ismeretéhez» című közleményében jelent meg,** a Balkán-félszigetről összesen 27 fajt mutat fel.

Folyó év május havában dr. CHYZER KORNÉL szíveségéből több, a Balkán-félszigetről való Álskorpíó jutott kezeimhez, melyeknek tekintélyes részét dr. HENSCH cs. és kir. katonaoorvos gyűjtötte Boszniában és Hercze-govinában, csekélyebb részét pedig REITTER E. entomologus küldötte Mon-tenegróból, Dalmatiából és Moreából. Eme tekintélyesnek mondható gyűj-temény adatainak közlését főleg azért látom helyén valónak, mert a míg egyfelől a Balkán-félsziget három oly tartományára vonatkoznak, a me-lyekből még ez ideig egyetlen faj sem volt feljegyezve, másfelől pedig azért, mert alkalmam van néhány oly fajt is feljegyezni, a melyek a Bal-kán-félszigetről még eddig ismeretlenek voltak.

Az átvizsgált gyűjteményben a következő fajokat találtam meg :

Fam. *Cheliferidae*.

Chernes armatus T. Ö. <i>Domanovic</i> (Her- czegovina).	Chelifer cancroides L. <i>Domanovic</i> (Her- czegovina).
Chernes lacertosus L. K. <i>Domanovic</i> (Herczegovina).	Chelifer maculatus L. K. <i>Domanovic</i> (Herczegovina), <i>Montenegro</i> .
Chernes phaleratus S. E. <i>Domanovic</i> (Herczegovina).	Chelifer lamprosalis L. K. <i>Bilek</i> (Bosz- nia), <i>Domanovic</i> (Herczegovina), <i>Montenegro</i> , <i>Morea</i> .
Chernes (Ectoceras) hispanus L. K. <i>Do- manovic</i> (Herczegovina), <i>Montenegro</i> .	Garypus littoralis L. K. <i>Bilek</i> (Bosz- nia), <i>Domanovic</i> (Herczegovina).
Chernes (Ectoceras) Henschii n. sp. <i>Do- manovic</i> (Herczegovina).	

* Archiv f. Naturgesch. 1875. XLI. p. 165.

** Természetráji füz. VIII. köt. p. 16.

Fam. *Obisiidae*.

- Obisium lubricum* L. K. *Bilek* (Bosznia), *Domanovic* (Herzegovina).
Obisium simile L. K. *Domanovic*, *Drieno* (Herzegovina), *Montenegro*, *Dalmatia*.
Obisium cephalonicum DAD. *Dalmatia*.
Obisium carcinoides HERM. *Bilek* (Bosznia).
Obisium dumicola C. K. *Bilek* (Bosznia),
Domanovic, *Drieno* (Herzegovina), *Montenegro*.
Obisium erythroactylum L. K. *Dalmatia*.
Obisium muscorum LEACH, *Domanovic*, *Drieno* (Herzegovina).
Chthonius orthodactylus LEACH, *Bilek* (Bosznia).

Összesen tehát tizenhét fajnak jutottam birtokába, a melyek közül nyolcz még ez ideig a Balkán-félszigetről nem volt feljegyezve s ezek között egy új faj is van, a melynek leírását az alábbiakban foglalhatom össze :

Chernes (Ectoceras) Henschii n. sp.

Valde oblongo-ovatus, parum cylindricus, nitidus; cephalothorace rufo-nigrescenti, multo angustiore quam longo, fronte arcuato, sulcis rectis, obsoletis, setis gracilibus, sparsim denticulatis vestito; oculis duobus distinctis; mandibulis brunneis; galea mandibularum in apice trifurcata; abdomine valde elongato, cephalothorace fere quadruplo longiore, flavo-brunneo; palpis rufo-nigrescentibus, nitiditis, tenuiter granulatis, setis ubique gracilibus, sparsim denticulatis vestitis; articulo palporum secundo stylo brevi, trunco modice inflato; articulo tertio e stylo longiusculo, angusto exeunti subito dilatato, ubique fere æque lato, in margine externo sat manifeste arcuato; articulo quarto e stylo longiusculo, angusto exeunti distinctissime dilatato, inflato utrinque valde arcuato; trunco chelarum longitudine articuli antecedentis sed multo latiore, marginibus arcuatis; digitis chelarum brevibus, fere longitudine trunci, modice arcuatis; pedibus flavescensibus, vel testaceis.

Longit. corp. 4·8—6·8 mm.

Patria: Domanovic in Herzegovina. A Domine Dr. HENSCH collect.

Teste erősen megnyúlt-tojásforma, kissé hengeres, fénylő; fejtora vörhenyes-fekete, hosszabb, mint a milyen széles, homloka íves, barázdái egyenesek, elmosódottak, fölülete vékony, ritkánfogazott szőrökkel borított. Két szeme feltünő. Rágói barnák. Galeája csúcsán háromosztatú. Potróhja erősen megnyúlt, fejtöránál csaknem négyszer hosszabb, sárgásbarna. Tapogatói vörhenyes-feketék, fénylők, finoman szemcsézettek, és mindenütt vékony, ritkánfogazott szőrökkel fedettek. A tapogatók második ízének nyelecskéje rövid, törzse meglehetősen duzzadt; a harmadik íz meglehetősen hosszú nyelecskéből indulva ki, hirtelen elszélesedik, mindenütt egyenlő széles, külső szegélye meglehetősen erősen ívelt; a negyedik íz meglehetősen hosszú és vékony nyelecskéből indulva ki, igen erősen duzzadt és szélesedett, mindkét oldalán erősen ívelt; az ollók törzse oly hosszú, mint a megelőző íz, de annál sokkal szélesebb, oldalai íveltek; az ollószá-

rak rövidek, majdnem oly hosszúak, mint a törzs, gyengén íveltek; lábai sárgásak vagy barnássárgák. — Testhossza: 4·8—6·8 mm.

Hazája: *Domanovic* Hercegovinában, hol dr. HENSCH gyűjtötte.

*

Azt hiszem, hogy nem végzek egészen fölösleges munkát, ha az alábbi táblázatban összeállítom a Balkán-félsziget tartományából eddig ismert Álskorprió-fajok jegyzékét hazájukkal egyetemben, miután így könnyebben áttekinthetővé teszem azoknak elterjedését.

Species	Balkan	Servia	Bosnia	Hercegovina	Dalmatia	Montenegro	Corfu	Morvea	Cephalonia	Turcia
<i>Chernes armatus</i> T. Ö.	+	.	.	+	.	.	.
<i>Chernes scorpioides</i> L. K.	+	.	.	.
<i>Chernes cimicoides</i> Fabr.	+	+	.	.	+
<i>Chernes rufolus</i> E. S.	+	.	.	.
<i>Chernes lacertosus</i> L. K.	+	.	.	+	.	.	.
<i>Chernes phaleratus</i> S. E.	+
<i>Chernes (Ectoceras) nodulimanus</i> T. Ö.	+
<i>Chernes (Ectoceras) hispanus</i> L. K.	+	.	+
<i>Chernes (Ectoceras) Henschii</i> n. sp.	+
<i>Chelifer canceroides</i> L.	+	.	+
<i>Chelifer peculiaris</i> L. K.	+	.	.	.
<i>Chelifer danaus</i> T. Ö.	+	+	.	.
<i>Chelifer de Geeri</i> C. K.	+	+	.	.	.
<i>Chelifer meridianus</i> C. K.	+
<i>Chelifer heteromerus</i> C. K.	+	+
<i>Chelifer maculatus</i> L. K.	+	.	+	.	+
<i>Chelifer lamprosalis</i> L. K.	+	+	.	+	.	+	.	.
<i>Cheiridium museum</i> L.	+	+
<i>Garypinus dimidiatus</i> L. K.	+
<i>Garypus littoralis</i> L. K.	+	.	+	+	+	.	+	+	.	.
<i>Garypus minor</i> L. K.	+	.	.	.
<i>Olpium pallipes</i> L. K.	+	.	.	.	+	.	+	+	.	+
<i>Olpium graecum</i> L. K.	+
<i>Obisium lubricum</i> L. K.	+	+	+	.	.	+	+	.	.
<i>Obisium simile</i> L. K.	+	+	+	+	.	.	.
<i>Obisium cephalonicum</i> Dad.	+	.	.	.	+	.
<i>Obisium carcinoides</i> Herm.	+	+	.	+	.	+	.	+	.
<i>Obisium dunicola</i> C. K.	+	+	.	+	+
<i>Obisium erythroactylum</i> L. K.	+	.	+	.	.	.
<i>Obisium muscorum</i> Leach	+	+	.	+
<i>Obisium manicatum</i> L. K.	+
<i>Obisium macroactylum</i> Dad.	+	.	.	.
<i>Obisium validum</i> L. K.	+
<i>Chthonius tetrachelatus</i> Preyss.	+	+	.	.	.
<i>Chthonius orthoactylus</i> Leach.	+	+

Ha e táblázat adatait összehasonlítjuk a TÖMÖSVÁRY-tól összeállított névjegyzékkal, kitűnik, hogy ebben vannak oly fajok, a melyek a TÖMÖSVÁRY-féle névjegyzékből hiányzanak s viszont a TÖMÖSVÁRY-féle névjegyzékben vannak olyanok, a melyek e táblázatban nem fordulnak elő. Az első csoportba a következők 11 faj tartozik :

Chernes armatus T. Ö.	Chelifer lamprosalis L. K.
Chernes lacertosus L. K.	Obisium cephalonicum DAD.
Chernes phaleratus S. E.	Obisium erythroactylum L. K.
Chernes (Ectoc.) hispanus L. K.	¹⁰ Obisium macroactylum DAD.
⁵ Chernes (Ectoc.) Henslii n. sp.	Obisium validum L. K.
Chelifer peculiaris L. K.	

A második csoportba pedig a következő faj nevek sorakoznak :

Chernes affinis T. Ö.	Obisium Simoni L. K.
Olpium semivittatum T. Ö.	Obisium sylvaticum C. K.
Olpium dimidiatum L. K.	Chthonius trombidioides LATR.
Olpium Hermannii Luc.	

Eme eltérésnek magyarázata a következőkben rejlik :

1. A *Chernes affinis* T. Ö.; *Olpium semivittatum* T. Ö.; *Olpium Hermannii* Luc.; *Obisium sylvaticum* C. K. és *Chthonius trombidioides* LATR. csupán synonymek, még pedig, mint azt SIMON E.,* és egy korábbi közleményemben magam is kimutattam** a *Chernes affinis* T. Ö. = *Chernes scorpoides* L. K.; az *Olpium Hermannii* Luc. = *Olpium pallipes* L. K.; az *Obisium sylvaticum* C. K. = *Obisium carcinoides* HERM.; a *Chthonius trombidioides* LATR. = *Chthonius orthoactylus* LEACH; az *Olpium semivittatum* T. Ö. és *Olpium dimidiatum* L. K. = *Garypinus dimidiatus* L. K.

2. Az *Obisium Simoni* L. K. faj nem tartozik a Balkán-félsziget Álskorpíói közé, miután TÖMÖSVÁRY Ö. Szíriából jegyezte fel.

Ezeknek tekintetbe vételénél tehát, a fent összeállított táblázat adatai alapján kitűnik, hogy a Balkán-félszigetről ez idő szerint 35 Álskorpíó-faj ismeretes, a melyek közül 10 majdnem közönségesnek mondható, a mennyiben három és háromnál több tartományból jegyezték fel. Zoogeographiai tekintetben pedig a fajok két nagy csoportba oszthatók, még pedig 1. olyanokra, a melyek az európai és mediterráni alterületeken egyaránt otthonosok és 2. olyanokra, a melyek csak a mediterráni alterületről ismeretesek.

Eme beosztás szerint a Balkán-félszigetről eddig ismert Álskorpíó-fajok a következőleg oszlanak meg.

* Les Arachnides de France. Tom. VII. Paris. 1879.

** A magyar nemzeti Muzemum Álskorpíóinak áttekintése. Term. rajz. füz. XI. k. 3-4. füz. p. 111. etc.

1. *Az európai és mediterráni alterületről egyaránt ismert fajok.*

Chernes scorpioides L. K.	Chelifer lampropsalis L. K.
Chernes rufcolus S. E.	Cheiridium museorum L.
Chernes cimicoides FABR.	Obisium lubricum L. K.
Chernes lacertosus L. K.	Obisium simile L. K.
5 Chernes phaleratus S. E.	15 Obisium carcinoides HERM.
Chernes (Ectoceras) hispanus L. K.	Obisium dunicola C. K.
Chelifer cancroides L.	Obisium erythroductylum L. K.
Chelifer peculiaris L. K.	Obisium muscorum LEACH.
Chelifer de Geeri C. K.	Chthonius tetrachelatus PREYSS.
10 Chelifer meridianus C. K.	20 Chthonius orthodactylus LEACH.

2. *A mediterráni alterületen otthonos fajok.*

Chernes armatus T. Ö.	Garypus minor L. K.
Chernes (Ectoceras) nodulimanus T. Ö.	10 Olpium pallipes L. K.
Chernes (Ectoceras) Henschii n. sp.	Olpium græcum L. K.
Chelifer danatus T. Ö.	Obisium cephalonicum DAD.
5 Chelifer heteromerus C. K.	Obisium manicatum L. K.
Chelifer maculatus L. K.	Obisium macroductylum DAD.
Garypinus dimidiatus L. K.	15 Obisium validum L. K.
Garypus littoralis L. K.	

E csoportból kiválóan érdekes a *Chernes armatus* T. Ö. és a *Chernes (Ectoceras) nodulimanus* T. Ö., miután az első még Nyugat-Afrikából (Aschanti), a második pedig Kelet-Amerikából (Columbia) is ismeretes.

ERDÉLY FAUNÁJÁNAK SZÁZLÁBÚI.*
MYRIOPODA FAUNÆ TRANSSEYLVANICÆ.

Dr. DADAY JENŐ-től, Budapesten.

A Nagy-Szebenben megjelenő «Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürg. Vereins für Naturw. zu Hermannstadt» 1861. évi 12-ik és 1862. évi 13-ik folyamában «Beitrag zur Kenntniss der Crustaceen, Arachniden und Myriopoden Siebenbürgens» cím alatt SILL V. egy cikksorozatot tett közzé. E cikksorozat az a legelső tudományos közlemény, a mely néhány adatot közöl Erdély faunájának százlábúi felől, a mennyiben abban erdélyi termőhelyekről a következő fajok vannak feljegyezve :

Platyulus Audouinianus = Polyzonium germanicum Br.

Julus unilineatus C. K.

Geophilus hortensis C. K. = longicornis

Julus varius Fr.

LEACH.

Julus bilineatus L. = sabulosus L.

Geophilus linearis C. K.

Julus terrestris L. = fallax MEIN.

Geophilus acuminatus LEACH. = Scolio-
planus acuminatus LEACH.

Polydesmus complanatus L.

Scolopendra forficata L. = Lithobius for-
ficatus L.

Polydesmus macilentus C. K.

Lithobius calcaratus C. K.

Geophilus electricus LEACH.

SILL V. eme feljegyzéseinek megjelenése óta majdnem két évtíz tült el anélkül, hogy ez irányban csak a legesekélyebb további lépés történt volna mindaddig, a míg 1878-ban, a korán elhunyt Dr. TÖMÖSVÁRY ÖDÖN első, ide vonatkozó közleménye megjelent.¹ Eme s az ezután következő dolgozataiban² több-kevesebb oly adatot találunk, a melyek Erdély százlábúira s névszerint a következő fajokra vonatkoznak :

* Kivonat a kir. m. Természettudományi Társulat megbízásából készített «Myriopoda faunæ hungaricæ» című műből.

¹ Néhány hazánkban előforduló Myriopodáról. Orv. term. tud. Ért. 1878. évfolyam, p. 22.

² a) Adatok a hazánkban előforduló Myriopodákhoz. 1—2 közl. Termrajz. Füüz. 3. köt. 2—4. Füüz. 8., 10. Táb.

b) Hazánk erdélyi részében talált Glomeris fajok. Orv. term. tud. Ért. 5. k. p. 29. 1. Táb.

c) Adatok a Scolopendrellák ismeretéhez. Ibid. 9. köt. 1. Táb.

- Polyzonium germanicum* Br.
Julus ferreus C. K. = *longabo* C. K.
Julus serpentinus C. K. = *longabo* C. K.
Julus sabulosus L.
Julus parallelus C. K. = *sabulosus* L.
Julus unilineatus C. K.
Julus terrestris L. = *scandinavicus* LATZ.
Julus trilineatus C. K.
Julus fasciatus C. K. = *austriacus* LATZ.
Tropisoma ferrugineum C. K. = *Strongylosoma pallipes* C. K.
Tropisoma pallipes C. K. = *Strongylosoma pallipes* C. K.
Lysiopetalum foetidissimum Br.
Allajulus punctatus C. K. = *Julus pelidnus* LATZ.
Polydesmus complanatus L.
Polydesmus macilentus C. K.
Polydesmus acutangulatus Meng = *denticulatus* C. K.
Craspedosoma Rawlinsii LEACH.
Glomeris ornata C. K.
Glomeris hexasticha Br.
Glomeris pulchra C. K.
Glomeris albicans TÖM. = *Gervaisia costata* WAGA.
Glomeris marginata LEACH.
Glomeris simplex TÖM.
Trachysphæra transsylvanica TÖM. = *Gervaisia costata* WAGA.
Polyxenus lagurus LATR.
Paupopus Huxleyi LUBB.
Trachypauropus glomerioides TÖM. = *Eurypauropus cycliger* LATZ.
Trachypauropus margaritaceus TÖM. = *Eurypauropus margaritaceus* TÖM.
Scolopendrella anacantha TÖM. = *nivea* Scop.
Geophilus electricus MEIN.
Geophilus hortensis LEACH. = *longicornis* C. K.
Geophilus foveolatus Bergs. og MEIN. = *linearis* C. K.
Linotænia subtilis C. K. = *Scolioiplanes crassipes* C. K.
Stenotænia acuminata C. K. = *Scolioiplanes acuminatus* C. K.
Stenotænia linearis C. K. = *Geophilus linearis* C. K.
Cryptops ochraceus C. K. = *hortensis* LEACH.
Cryptops Savignyi LEACH. = *hortensis* LEACH.
Cryptops pallens C. K. = *hortensis* LEACH.
Cryptops agilis MEIN. = *hortensis* LEACH.
Scolopendra banatica C. K. = *cingulata* LATR.
Lithobius forficatus L.
Lithobius crassipes L. K.
Lithobius hortensis L. K. = *forficatus* L.
Lithobius muticus C. K.
Lithobius communis C. K. = *mutabilis* L. K.
Lithobius bicolor TÖM. = *mutabilis* L. K.
Mecistocephalus hungaricus TÖM. = *carniolensis* C. K.
Lithobius Dadayi TÖM.

A két buvár eme adatai szerint tehát Erdély faunájából ez ideig összesen 41 százlábú-faj volt ismeretes, a mi egymagában ugyan elég tekintélyes szám, de tekintve a szomszédos jobban átkutatott országok területéről ismeretessé lett fajok számát, mégis meglehetősen csekély. Főleg ez indított engem

- d)* A hazánkban előforduló Heterognathák. M. tud. Akad. közlem. 18. köt. p. 351. 1. Táb.
e) A Heterognathák egy új alakja hazánkban. Termrajz. Füüz. 7. kötet. p. 39. 2. ábr.
 Beitrag zur Kenntniss der Myriopoden Ungarns. I. Chilopoden Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 617—619.

arra, hogy összeszedjem azokat az idevonatkozó adatokat, a melyeknek birtokába jutottam. És ebben nagy segítségemre volt egyfelől az a körülmény, hogy a budapesti kir. m. Természettudományi Társulat a TÖMÖSVÁRY Ö.-től gyűjtött és elhalálózása után birtokába jutott százlábú-gyűjteményt a magyar nemzeti múzeum állattárának ajándékozta; másfelől az, hogy a m. tud. Akadémia Math. és Term. tud. Állandó-bizottságának anyagi támogatása mellett alkalmam nyílt a mult 1888. év nyarán a százlábúak gyűjtése czéljából Erdélyben kirándulásokat tennem és az erdélyi orsz. múzeum-egylet állattárának százlábú-gyűjteményét áttanulmányoznom. Ezeknek folytán Erdély faunájára vonatkozó oly sok adatnak jutottam birtokába, hogy a korábbi adatok kiegészítése mellett e tárgyban meglehetősen teljes képet nyújthatok.

A fajok felsorolásánál ugyanazokat az irányelveket tartom szem előtt, a melyeket LATZEL R. követett nagy munkájában.

I. Rend. DIPLOPODA, BLAINV.-GERV.

Diplopoda BBAINVILLE-GERVAIS, Ann. d. Sc. Nat. 3. Sér. 2. p. 51. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie II. Bd. p. 40. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 1. 2. H.*

1. Alr. COLOBOGNATHA, BR.

Colobognatha BRANDT, Oken's Isis. 1834. p. 704. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 354. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 41.

Család. *Polyzonidae*, GERV.

Polyzonidae, GERVAIS, Ann. d. Sc. Nat. 3. Sér. Zool. II., p. 70. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 355. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 41.

Nem. *Polyzonium*, BR.

Polyzonium, BRANDT, Oken's Isis 1834. p. 704. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 356. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 42.

Faj. *Polyzonium germanicum*, BR.

Polyzonium germanicum, BRANDT, Bull. d. Mém. d. l'Acad. d. St. Pétersburg. Sér. 6. Math. Phys. 2. p. 11. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 358. — TÖMÖSVÁRY Ö. Term. rajz. füz. II. köt. 2—3. füz.

Platyulus Andoninianns, SILL V. Verh. u. Mittheil. d. sichenb. Vereins. f. Naturw. zu Hermannstadt. 12. Jalrg. p. 199.

* Meg kell itt jegyezni azt, hogy a synonymeket és az irodalmi adatokat a rövidség kedvéért nem közlöm egész terjedelmükben, hanem csak az oly legfontosabbakat, a melyek közül akármelyik is kellő felvilágosításokat adhat. E tekintetben különben utalok a legközelebb megjelenendő „Myriopoda faunæ hungariæ» című munkámra is.

Patria. Buzamező, Kolozsvár, Nagy-Szeben, Szamosujvár, Semesnye, valószínű azonban, hogy mindenütt közönséges.

Erdélyből SILL V. és TÖMÖSVÁRY Ö. is említette már e fajt, tehát rég idő óta ismeretes.

2. Alr. CHILOGNATHA, LATR.

Chilognatha, LATREILLE, Hist. mat. d. Crust. et d. Ins. III., p. 44. VII. p. 61. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 80.

1. Család. *Julidae*, LEACH.

Julidae, LEACH, Trans. Linn. Soc. London. 11. p. 376. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 238. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 1.

1. Nem. *Julus*, BR.

Julus BRAND †, Bull. d. l. Soc. d. Naturh. d. Moscou. 6. p. 201. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 253. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 10.

1. Faj. *Julus pelidnus*, LATZ.

LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 267. Taf. 15. Fig. 186—188.

Patria : Vlegyásza in Comit. Kolos.

2. Faj. *Julus pusillus*, LEACH.

Julus pusillus LEACH, Trans. Linn. Soc. of London. 11. p. 379. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 284. Taf. 14. Fig. 182, 183. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 21.

Patria : Peér in Com. Szilágy.

3. Faj. *Julus luscus*, MEIN.

Julus luscus MEINERT, Naturh. Tidsskr. 3. R. 5. p. 9. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 283. Taf. 14. Fig. 177, 178. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 20.

Patria : Kolozsvár in Comit. Kolos ; Székelyudvarhely in Comit. Udvarhely.

4. Faj. *Julus varius*, FR.

Julus varius FABRICIUS, Species Insectorum p. 528. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 347. Taf. 14. Fig. 171—173. — SILL V. Loc. cit.

Patria : Nagy-Szeben in Comit. Szeben.

E fajt csupán a SILL V. feljegyzése után ismerem Erdély faunájából. Nem tartom különben lehetetlennek azt sem, hogy a SILL V.-tól *Julus varius*, FR. néven ismertetett faj tulajdonképen a *Julus hungaricus* KARSCH, a melyet újabb időben Dr. ENTZ Géza több példányban gyűjtött Szeben-megyében.

5. Faj. *Julus foetidus*, C. K.

Julus foetidus, C. Koch, Deutsch. Crust. Myr. u. Arachn. H. 22. Taf. 5. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 278. Taf. 14. Fig. 174. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 16.

Patria: Déva, Deés, Peér, Marosvásárhely, Vlegyásza, Zilahi meszes, Szamosujvár, Székelyudvarhely, Szucságh, Kolozsvár.

Valószínűleg egyike a legközönségesebb fajoknak, legalább az idézett termőhelyek száma után erre lehet következtetnünk.

6. Faj. *Julus luridus*, C. K.

Julus luridus, C. Koch, System. d. Myriop. p. 111. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 291. Taf. 13. Fig. 162—166. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 23.

Patria: Balla, Vlegyásza, Szucságh, Déva, Zilahi meszes, Buzamező, Szamosujvár, Mezőhavas.

7. Faj. *Julus platyurus*, LATZ.

Julus platyurus, LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 294.

Patria: Retyezát, Vlegyásza.

8. Faj. *Julus podabrus*, LATZ.

Julus podabrus, LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 300. Taf. 12. Fig. 152—154.

Patria: Déva.

9. Faj. *Julus unilineatus*, C. K.

Julus unilineatus, C. Koch, Deutschl. Crust. Myriop. u. Arachn. H. 22. Taf. 9. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 302. Taf. 13. Fig. 160—161. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 31. — SILL V. Loc. cit.

Patria: Tasnád, Szilágysomlyó, Buzamező, Zilah, Szamosujvár, Semesnye, Kolozsvár, Déva, Nagyesztr.

Igen régen ismert faj. Legelőször SILL V. említi Szebenmegyéből Nagy-Csűr határából. TÖMÖSVÁRY Ö. dolgozataiban is említve van. Valószínűleg közönséges alak.

10. Faj. *Julus austriacus*, LATZ.

Julus austriacus LATZEL R., Die Myriop. d. östr. ung. Monarchie. II. Bd. p. 296. Taf. 13. Fig. 157—159.

Patria: Brassó, Buzamező, Szucságh, Szamosujvár, Déva, Marosvásárhely, Zilahi meszes, Vlegyásza, Balla, Székelyudvarhely, Kolozsvár, Retyiczél.

E fajnak megtaláltam a LATZEL-től felállított két varietását is, t. i. a *J. austriacus* var. *nigrescens* és var. *erythronotus*, melyek közül azonban az első gyakoribb az utóbbinál.

11. Faj. *Julus sabulosus*, L.

Julus sabulosus, LINNÉ, Systema naturæ. Edit. 10. p. 640. — SILL V. Loc. cit. 12. Jahrg. p. 10. — TÖMÖSVÁRY Ö. Loc. cit. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 327. Tab. 11. Fig. 126. Tab. 13. Fig. 155—156. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 27.

Julus bilineatus SILL V. Loc. cit. 12. Jahrg. p. 9.

Patria: Malomviz, Vlegyásza, Retyezát, Viság, Déva, Nagyszeben.

SILL V. feljegyzéseiben C. KOCH nyomán ugyanarról a termőhelyről két fajnév alatt találjuk említve. TÖMÖSVÁRY Ö. is feljegyezte már Erdélyből.

12. Faj. *Julus trilineatus*, C. K.

Julus trilineatus E. KOCH, System. d. Myriop. p. 112. — LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 310. Taf. 12. Fig. 149—151.

Patria: Retyezát, Déva in Comit. Hunyad.

13. Faj. *Julus montivagus*, LATZ.

Julus montivagus LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 308. — Taf. 12. Fig. 146, 147. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 6. H. p. 34.

Patria: Déva, Szilágysomlyó, Vlegyásza, Marosvásárhely.

14. Faj. *Julus transsylvanicus*, n. sp.

Corpore gracili, glabro, nigrofuscus vel nigro, micante; antennis tenuibus, latitudine corporis longioribus; oculis manifestis trapeziformibus vel subtriangularibus e seriebus 7—8 transversis ocellorum utrinque 33—58 compositis; vertice tenuissime sulcato foveisque duabus setigeris in striam productis prædito; segmentis 54—58, primo in lateribus rotundato, lævi, ceteris sat dense profundeque striatis, ultimo sparsim hirsuto in spinam breviusculam, latam, depressam, valvulas anales superantem producto, valvulis analibus vix marginatis, squamaque anali obtusa, minus prominente prædito: foraminibus repugnatoriis majusculis, procul pone suturam transversam positis; pedibus 94—97 paribus pallidis, dilute brunneis vel fuscis; pedibus primi paris maris articulo ultimo in uncum tenuem pellucidum transformato; coxis pedum secundi paris simplicibus; articulis duobus penultimis pedum omnium pulvillis instructis; pedibus copulativis, minime prominentibus. Longit. corp. 14—22 mm.; latit. corp. 1—1.2 mm.

Patria: Retyezát in Comitatu Hunyad.

Igen érdekes alak, a mely a *J. montivagus*, LATZ. és *J. fallax* v. *orbates*, LATZ. bélyegeinek keverékét viseli magán s mintegy a kettőt összekapcsolja. Utolsó szelvényének farknyujtványa azonban mindkettőtől lényegesen eltér.

15. Faj. *Julus longabo*, C. K.

Julus longabo, C. KOCH, System. d. Myriop. p. 113. — LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 313. Taf. 11. Fig. 134, 135. Taf. 12. Fig. 138—141.

Patria: Vlegyásza, Retyezát.

16. Faj. *Julus fallax*, MEIN.

Julus fallax MEINERT, Naturh. Tidsskr. 1868. 3. R. 5. Bd. p. 15. — LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 316. Taf. 11. Fig. 136, 137. Taf. 12. Fig. 142—145. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 35.

Julus terrestris SILL V. Loc. cit. 12. Jahrg. p. 10.

Patria: Vlegyásza, Retyezát, Kolozsvár, Viság, Pele, Nagyszeben.

Igen valószínűnek tartom azt, hogy a SILL V. *Julus terrestrise* valószínűleg a *Julus fallax* volt, bár leírásából ezt határozottan megállapítani nem lehet.

17. Faj. *Julus rugifrons*, MEIN.

Julus rugifrons MEINERT, Naturh. Tidsskr. 1868. 3. R. V. p. 17. — LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 325. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 40.

Patria: Szamosujvár in Comit. Szolnok-Doboka.

18. Faj. *Julus scandinavus*, LATZ.

Julus scandinavus LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 322. Taf. 11. Fig. 130—133.

Patria: Buzamező.

19. Faj. *Julus fuscipes*, C. K.

Julus fuscipes C. KOCH, System. d. Myriop. p. 110. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 333. Tab. 13. Fig. 167—170.

Patria: Vlegyásza.

20. Faj. *Julus hungaricus*, KARSCH.

Julus hungaricus KARSCH, Zeitschr. f. d. gesamm. Naturw. 3. Folge. 6. p. 17. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 339.

Patria: Retyezát, Déva, Czód, Vöröstoronyi szoros.

A legnagyobb *Julus*-faj, melynek legelső, rendelkezésemre állott példányait TÖMÖSVÁRY Ö. gyűjtötte Déva mellett s ő akkor tévesen *Lysiopetalum foetidissimum*-nak determinálta. Igen szép példányokat gyűjtött 1888. év nyarán Dr. ENTZ GÉZA, kolozsvári egyet. tanár Szebenmegyében Czód mellett és a Vöröstoronyi szorosban.

2. Nem. *Isobates*, MENGE.

Isobates MENGE A. Neueste Schriften d. naturf. Gesell. in Danzig. 1851. 4. p. 6. — LATZEL R. Die Myriop. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 239.

1. Faj. *Isobates varicornis*, C. K.

Isobates varicornis LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 240. Taf. 10. Fig. 124. Taf. 11. Fig. 125. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 2. H. p. 3.

Patria: Déva, Vlegyásza.

2. Család. *Chordeumidae*, C. K.

Chordeumidae C. KOCH, System. d. Myr. p. 49, 119. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 171.

1. Nem. *Chordeuma*, C. K.

Chordeuma C. KOCH, System. d. Myr. p. 51, 124. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 210. Taf. 6. Fig. 80. — HAASE ER. Schlesiens Diplop. 1. Heft.

Faj. *Chordeuma sylvestre*, C. K.

Chordeuma sylvestre C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 124. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 210. Taf. 6. Fig. 80. Taf. 7. Fig. 85—88.

Patria: Zilah, Pele.

2. Nem. *Craspedosoma*, LEACH—RAWL.

Craspedosoma LEACH—RAWLINS, Trans. Linn. Soc. London. 11. part. 2. p. 380. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 189. Tab. 6. Fig. 78, 79.

1. Faj. *Craspedosoma mutabile*, LATZ.

Craspedosoma mutabile LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monar. II. Bd. p. 199. Tab. 6. Fig. 78. Tab. 7. Fig. 81—84.

Patria: Déva, Semesnye, Medgyes.

2. Faj. *Craspedosoma Rawlinsii*, LEACH.

Craspedosoma Rawlinsii LEACH. Trans. Linn. Soc. London. 11. part. 2. p. 380. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 191. Taf. 8. Fig. 92, 93.

Patria: Kolozsvár.

Erdély faunájából legelőször TÖMÖSVÁRY Ö. jegyezte fel Kolozsvár termőhelyről. Ugy látszik különben, hogy a ritkább fajok közé tartozik.

3. Nem. *Atractosoma*, FANZ.

Atractosoma FANZAGO, Annuario d. Soc. d. Naturalist. in Modena. 10. p. 70. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 175. Taf. 6. Fig. 76, 77.

1. Faj. *Atractosoma bohemicum*, ROSICK.

Atractosoma bohemicum LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 186. Taf. 8. Fig. 101.

Patria: Vlegyásza.

2. Faj. *Atractosoma athesinum*, FEDR.

Atractosoma athesinum LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 183.
Taf. 8. Fig. 99—100.

Patria: Vlegyásza.

3. Család. *Polydesmidae*, LEACH.

Polydesmidae LEACH, Trans. Linn. Soc. London. 11, p. 381. — LATZEL R., Die Myriop.
d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 124. Taf. 5. Fig. 51—54. Taf. 6. Fig. 67.

1. Nem. *Strongylosoma*, BR.

Strongylosoma BRANDT, Bull. d. l'Soc. Natur. d. Moscou. VI. p. 205. — LATZEL R.,
Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 165. Taf. 6. Fig. 71.

Faj. *Strongylosoma pallipes*, (OLIV.)

Julus pallipes OLIVIER, Encyclop. méthodique Insect. p. 414.

Strongylosoma pallipes LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 168.
Taf. 6. Fig. 71.

Patria: Vlegyásza, Retyiczel, Tranyis.

Már TÖMÖSVÁRY Ö. ismertette Erdélyből. A rendelkezésemre állott példányok között egy varietását is találtam, a *Strongylosoma pallipes* var. *albidum*-ot, a melynek jellemeit a következőkben foglalhatom össze.

Strongylosoma pallipes var. *albidum* n. var. Colore albido, dorso linea mediana nigro-brunnea, angusta, sine maculis dorsalibus; in lateribus serie macularum parvarum brunneo-fulvarum, antennis pedibusque albidis; articulo ultimo antennarum fusco; fronte flavo-albido, linea mediana nigro-brunnea, angustissimaque ornato; segmento ultimo albo, sparsim setoso.

Patria: Retyezát in Com. Hunyad.

Eme példányokat Dr. ENTZ G., kolozsvári egy. tanár sziveskedett rendelkezésemre bocsátani.

2. Nem. *Polydesmus*, LATR.

Polydesmus LATREILLE, Hist. nat. des Crust. et d. Ins. III. p. 44. — LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 136. Taf. 5. Fig. 51—64. Taf. 6. Fig. 65—67.

1. Faj. *Polydesmus albidus*, n. sp.

Corpore gracili, angusto, albido; capite flavido denseque erinito; antennis latitudine corporis multo longioribus, subelavatis; scuto primo dorsale subellyphico, tuberculis indistinctis, setigeris, angulis parum rotundatis modiceque productis; scutis ceteris dorsalibus sculptura evanida, tuberculis setigeris perparvis, angulis anterioribus valde obtusis, posticis parum productis, acutis præditis in marginibus lateralibus parum denticulatis, denticulis setigeris; pedibus albis, longiusculis; mare ignoto. Longit. corp. 9 mm.; latit. corp. 0·8 mm.

Patria: Zilah in Comit. Szilágy.

Egyetlen példányban állott rendelkezésemre, a melyet az említett termőhelyről Dr. CHYZER KORNÉL gyűjtött volt.

2. Faj. *Polydesmus macilentus*, C. K.

Polydesmus macilentus C. KOCH, Deutshl. Crust. Myr. u. Arachn. H. 40. Taf. 12. — SILL V. Loc. cit. 13. Jahrg. p. 200. — TÖMÖSVÁRY Ö. Termrajz. Füz. III. köt.

Corpore sat gracili, angusto, antice posticeque attenuato, subnitido, subtus pallidiori; antennis latitudine corporis multo longioribus, subclavatis, fusciscentibus; scuto primo dorsali subreniformi, sculptura sat manifesta, angulis rotundatis; scutis ceteris sculptura manifesta, tuberculis seriei anterioris evanidis, in lateribus valde efflatis lævigatisque, angulis posticis scutorum 6 anteriorum subrotundatis, ceterorum productis, angulis anticis rotundatis, in marginibus lateralibus omnino integris; pedibus longis, fulvis; pedibus copulativis in mari hamatis, in parte concava unidentatis pulvilloque piligero instructis, in parte convexa tridentatis, dente apicali lato, cariniformi, ceteris multo minoribus, angustis, in latere exteriori processu spiniformi armatis. Longit. corp. 15—17 mm.; latit. corp. 1·8—2·2 mm.

Patria: Deés in Comit. Szolnok-Doboka; Segesvár in Comit. Nagy-Küküllő (SILL V.).

E fajt LATZEL, bár kérdés alatt, mégis a *Polydesmus edentulus* synonymje gyanánt említi s megjegyzi: «Es ist sehr möglich, dass *Polydesmus macilentus* und *testaceus* C. K. mit *Polyd. edentulus* zusammenfallen und es sollte dann dieselbe den älteren Namen *Polyd. macilentus* tragen; doch gebietet die Vorsicht, eine solche Vereinigung und Benennung bis zum Bekannt werden der Copulationsorgane des echten um Regensburg (Abhang des Keilsteins) lebenden *Polyd. macilentus* zu vertragen.» Magam sem ismerem ugyan a regensburgi *Polydesmus macilentus* kapcsoló lábainak szerkezetét, de miután az én példányaim, a míg egyfelől e tekintetben eltérnek a *Polydesmus edentulus*-tól, másfelől egyebekben hasonlítanak a C. KOCH *Polydesmus macilentus*-ához. Ez indított engem a *Polyd. macilentus* fajnév megtartására.

3. Faj. *Polydesmus complanatus*, L.

Polydesmus complanatus LATREILLE, Hist. nat. des Crust. et d. Ins. 7. p. 79. — LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 150. Taf. 5. Fig. 54, 55. Taf. 6. Fig. 67. — SILL V. Loc. cit. TÖMÖSVÁRY Ö. Loc. cit.

Patria: Kolozsvár, Retyezát, Szamosujvár, Szucságh, Marosvásárhely, Zilah, Déva, Puj Szilágyosmlyó, Nagy-Szeben, Pele, Peér, Mezőhavas.

A legközönségesebb fajok egyike, melyet már SILL V. is feljegyzett s utánna TÖMÖSVÁRY Ö. említi «mindenütt bőven» megjegyzés kíséretében.

4. Faj. *Polydesmus montanus*, n. sp.

Corpore sat robusto, deplanato, antice posticeque parum attenuato, sparsim breviterque setoso, subopaco, colore terreo vel rufo-brunneo, subtus pallidiore; antennis latitudine corporis multo longioribus, hirsutis; vertice sulco profundo exarato; scuto primo dorsali parum angulato angulis anticis rotundatis, posticis rectangulis, non productis, superficie biimpressa seriebusque tribus transversalibus tuberculorum perparvorum setigerorum signata; scutis ceteris evanide tuberculatis, tuberculis setigeris deplanatis, marginibus lateralibus parum sursum vergentibus, manifeste tri-vel quadri-dentatis; pedibus latitudine corporis parum longioribus; pedibus copulativis maris longis, gracilibus, in apice manifestissime bifidis, in parte concava apicali latiusculo carinatis, in parte concava basali unidentatis, processuque parum curvato pulvillum piligerum non obtegente instructis, in parte convexa basali fere invicem pulvilli setigeri unidentatis. Longit. corp. 21—22 mm.; latit. corp. 3—3·5 mm.

Patria: Vlegyásza in Comit. Kolos.

A leírás alapjául szolgált példányokat néhai Dr. TÖMÖSVÁRY Ö. gyűjtötte. E faj nagyon közel áll a *Polyd. complanatus*-hoz, de egyebek mellett főleg kapcsolólábainak szerkezete által attól mégis annyira eltér, hogy jogosítottnak láttam attól való elkülönítését.

5. Faj. *Polydesmus transsylvanicus*, n. sp.

Corpore gracillimo, deplanato, dilute flavo-brunneo; antennis latitudine corporis longioribus, subclavatis; scuto primo dorsali subsemicirculari; scutis ceteris manifeste tuberculatis, tuberculis seriei posterioris longiuseulis acutisque, angulis anticis in segmentis anterioribus obtusangulis veb subrectangulis, in ceteris subrotundatis, angulis posticis retrorsum versus sensim productis, subacutis, marginibus lateralibus manifeste denticulatis pedibus longis, albidis; pedibus copulativis maris in apice minime bifurcatis, in parte concava bidentatis, dente anteriori majore, minime bifurcato, posteriori vero minori simplici, pulvilloque setigero parvo, in parte convexa unidentatis, dente parvo, acuminato instructis. Longit. corp. 7—15 mm.; latit. corp. 0·9—1·3 mm.

Patria: Déva in Comit. Hunyad.

Általánosságban nagyon hasonlít a *Polyd. tridentinus*, LATZ. fajra, a melytől azonban kapcsolólábainak szerkezete által lényegesen eltér. A rendelkezésemre állott példányokat néhai Dr. TÖMÖSVÁRY Ö. gyűjtötte.

6. Faj. *Polydesmus denticulatus*. C. K.

Polydesmus denticulatus C. KOCH, System o. Myriop. p. 135. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 141. Taf. 5. Fig. 59—60.

Patria: Déva, Székelyudvarhely, Semesnye, Kolozsvár.

A közönségesebben elterjedt fajok közé tartozik s valószínű, hogy Erdélyben majdnem mindenütt otthonos.

3. Nem. *Brachydesmus*, HELL.

Brachydesmus HELLER C., Sitzungsber. d. k. Akad. d. Wiss. in Wien. Math. naturw. Cl. 26. Bd. p. 318. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 127. Taf. 6. Fig. 68, 69.

Nagyobb számú eddig ismert fajai közül Erdélyből még eddig csak egyet ismerek.

Faj. *Brachydesmus hungaricus*, n. sp.

Corpore gracili, flavescenti; antennis latitudine corporis multo longioribus, clavatis; scuto primo dorsali subellyphico, angulis rotundatis, tuberculis deplanatis; scutis sequentibus manifeste tuberculatis, tuberculis setigeris, setis perbrevis apicem versus roboratis, angulis anticis valde rotundatis, posticis parum productis, marginibus lateralibus dentellatis, denticulis setigeris; pedibus copulativis bipartitis, parte superiori parum longiore in dentem validum exeunti in margine exteriori dente parvo armata, parte inferiore in dentem validum producta, ante pulvillo setigero bidentata. Femina ignota.

Patria: Péér in Comit. Szilágy.

Némileg hasonlít a *Brachyd. subterraneus*, LATZ.-ra, de különbözik kapcsolólábainak szerkezetében és rövid, bunkós szőreiben.

4. Család. *Glomeridae*, LEACH.

Glomeridae LEACH, Trans. Linn. Soc. London. Tom. 11. p. 376. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 81.

1. Nem. *Gervaisia*, WAGA.

Gervaisia WAGA, Ann. d. l'Soc. Entom. de France. 3. Sér. T. 5. p. 829. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 84.

Faj. *Gervaisia costata*, WAGA.

Gervaisia costata WAGA, Soc. cit. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 86.

Trachysphaera transsylvanica TÖMÖSVÁRY Ö., Orv. term. Ért. V. köt. p. 31. Táb. 1. Fig. 1—8.

Patria: Déva, Oncsásza-barlang in Comit. Kolos.

A TÖMÖSVÁRY Ö.-től *Trachysphaera transsylvanica* faj gyanánt leírt alak nem önálló, hanem csak a *Gervaisia costata*-nak LATZEL-től *acutula* néven megkülönböztetett varietása.

2. Nem. *Glomeris*, LEACH.

Glomeris LEACH, Encycl. Tom. 7. Ed. 1. Article Crustaceology. — LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 89.

1. Faj. *Glomeris pustulata*, LATR.

Glomeris pustulata LATREILLE, Hist. Nat. d. Crust. et d. Ins. V. 7. p. 65. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 104.

Patria: Kolozsvár.

A rendelkezésemre állott pár példányt néhai Dr. Tömösváry Ö. gyűjtötte.

2. Faj. *Glomeris pulchra*, C. K.

Glomeris pulchra C. KOCH, Syst. d. Myriop. p. 93. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 102. — Tömösváry Ö. Orv. term. tud. Ért. 1882. évfolyam p. 33.

Patria: Déva, Trányis in Comit. Kolos.

Már Tömösváry Ö. feljegyezte s a tőle gyűjtött példányok az erdélyi orsz. Múzeum-egylet állattárának birtokában vannak.

3. Faj. *Glomeris connexa*, C. K.

Glomeris connexa C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 97. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 108. Taf. 4. Fig. 47.

Patria: Viság, Vlegyásza, Trányis.

4. Faj. *Glomeris ornata*, C. K.

Glomeris ornata C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 97. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 114. — Tömösváry Ö. Orv. term. tud. Ért. 1880. évf. p. 33.

Patria: Vlegyásza in Comit. Kolos.

A Tömösváry Ö.-től gyűjtött példányok az erdélyi orsz. Múzeum-egylet birtokában vannak.

5. Faj. *Glomeris hexasticha*, BR.

Glomeris hexasticha BRANDT, Bull. d. l'Soc. d. Natur. d. Moscou. 6. p. 77. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 110. — Tömösváry Ö. Orv. term. tud. Ért. 1878. évf. p. 22. és 1880. évf. p. 33.

Patria: Buzamező, Marosvásárhely, Zilah, Szamosujvár, Kolozsvár, Retyezát, Vlegyásza.

A törzsalakon kívül megvan Erdély faunájában a *Glomeris hexasticha* var. *Mniszechii* Now. varietás is meg pedig Szilágysomlyó termőhelyen. Különben a családnak ez a legközségesebb faja.

6. Faj. *Glomeris tridentina*, LATZ.

Glomeris tridentina LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarch. II. Bd. p. 118.

Patria: Kolozsvár.

7. Faj. *Glomeris simplex*, Töm.

Glomeris simplex Tömösváry Ö., Orv. term. tud. Ért. 1880. évf. p. 33. Táb. 1. fig. 12—14.

Patria: Trányis in Comit. Kolos.

A typicus példányok az erdélyi orsz. Múzeum-egylet birtokában vannak.

8. Faj. *Glomeris tyrolensis*, LATZ.

Glomeris tyrolensis LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarch. II. Bd. p. 97.

Patria: Mezőhavas in Comit. Kolos.

Az erdélyi orsz. Múzeum-egylet gyűjteményében lévő pár példányt HERMAN O. gyűjtötte volt.

9. Faj. *Glomeris marginata*, (VILL).

Glomeris marginata LEACH, Trans. Linn. Soc. London. 11. p. 377. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 98. — TÖMÖSVÁRY Ö. Orv. term. tud. Ért. 1880. évf. p. 32. Táb. 1. Fig. 9—11.

Patria: Déva, Vlegyásza in Comit. Kolos.

A TÖMÖSVÁRY Ö. közlésére alapúl szolgált példányok az erdélyi orsz. Múzeum-egylet állattárának birtokában vannak.

3. Alrend. PSELAPHOGNATHA, LATZ.

Pselaphognatha LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 69.

Család. *Polyxenidae*, GRAY and JONES.

Polyxenidae GRAY and JONES, Todd. Cyclop. of Anat. and Phys. III. p. 546. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 70.

Nem. *Polyxenus*, LATR.

Polyxenus LATREILLE, Hist. Nat. d. Crust. et des Ins. III. p. 45. VII. p. 81. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 7. Taf. 3. Fig. 22—34. Taf. 4. Fig. 35—39.

Faj. *Polyxenus lagurus*, LATR.

Polyxenus lagurus LATREILLE, Loc. cit. VII. p. 82. — LATZEL R., Loc. cit. p. 75. — TÖMÖSVÁRY Ö. Term. rajz. füz. III. köt.

Patria: Déva, Kolozsvár, Buzamező, Deés, Puj.

Valószínű, hogy egyike a leggyakoribb százlábú-fajoknak.

II. Rend. PAUROPODA, LUBB.

Pauropoda LUBBOCK, Trans. Linn. Soc. London. 26. p. 181. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 18. Taf. 2. Fig. 10—21. — TÖMÖSVÁRY Ö. A hazánkban előforduló Heterognathák. m. tud. Akad. math. term. tud. közl. 18. k. 12. sz. 1. Táb. — HAASE ER. Schlesiens Symph. u. Pauropoden. p. 10.

1. Csal. *Pauropoda tardigrada*, LATZ.

Pauropoda tardigrada LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 28.

Nem. *Eurypauropus*, RYDER.

Eurypauropus RYDER, Proceed. Acad. Nat. sci. Philad. 1879. p. 139. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 32. Taf. 2. Fig. 13—21.

Trachypauropus TÖMÖSVÁRY Ö., M. tud. Akad. Math. term. tud. közl. 18. k. 12. sz. p. 362. Tab. 1. Fig. 1—8.

1. Faj. *Eurypauropus cycliger*, LATZ.

Eurypauropus cycliger LATZEL R., Verhandl. d. zool. bot. Gesellsch. in Wien. 1883. 33. Bd. p. 127.; Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 37.

Trachypauropus glomerioides TÖMÖSVÁRY Ö., M. tud. Akad. Math. term. tud. közl. 18. k. 12. sz. p. 362. Tab. 1. Fig. 4—8.

Patria: Déva.

Faj neve kissé kérdéses, a mennyiben LATZEL is, TÖMÖSVÁRY is 1883-ban írta le más-más név alatt s így a prioritást biztosan megállapítani nagyon nehéz. A LATZEL-től alkalmazott fajnevet főleg azért tartottam meg, mert az ő leírása sokkal pontosabb és jellemzőbb. A míg ugyanis TÖMÖSVÁRY a hátpánczélók szegélyét a valóság ellenére épnek mondja, addig LATZEL a valósághoz híven bekanyarítottanak írja le. Hangsúlyoznom kell, hogy a TÖMÖSVÁRY typicus példányait láttam.

2. Faj. *Eurypauropus margaritaceus*, Töm.

Trachypauropus margaritaceus TÖMÖSVÁRY Ö., Term. rajz. Füv. 7. köt. p. 39. Fig. 1—3.

Patria: Pele in Comit. Szilágy.

Nem tartom lehetetlennek, hogy e faj az *Eurypauropus spinosus* RYDER fajjal azonos, a TÖMÖSVÁRY Ö. nem eléggé jellemző leírása után azonban ezt nem tudtam eldönteni.

2. Csal. *Pauropoda agilia*, LATZ.

LATZEL R., Die Myriop. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 21.

Nem. *Pauropus*, LUBB.

Pauropus LUBBOCK, Trans. Linn. Soc. London. 26. Tom. p. 181. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 22. Taf. 2. Fig. 10—12. — HAASE ER. Symph. u. Paurop. Schlesiens. p. 13.

Faj. *Pauropus Huxleyi*, LUBB.

Pauropus Huxleyi LUBBOCK. Loc. cit. p. 182. — TÖMÖSVÁRY Ö., M. t. Akad. math. term. tud. közl. 18. k. 12. sz. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 23. Taf. 2. Fig. 10—12.

Patria: Déva, Puj.

III. Rend. SYMPHYLA, RYDER.

Symphyla RYDER, Americ. Naturalist. 14. Bd. p. 375. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. II. Bd. p. 1. — HAASE ER., Symph. und. Paurop. Schlesiens p. 1.

Csal. *Scolopendrellidae*, NEWP.

Scolopendrellidae NEWPORT, Trans. Linn. Soc. London. 19. T. p. 373. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 6. Taf. 1. Fig. 1—9. — TÖMÖSVÁRY Ö., Orv. term. tud. Ért. 8. k. p. 1. Taf. 1. Fig. 1—5.

Nem. *Scolopendrella*, GERV.

Scolopendrella GERVAIS, Compt. rend. de l'Acad. d. sci. IX. p. 532. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarch. II. Bd. p. 6. Taf. 1. Fig. 1—9. — HAASE ER., Symph. u. Paurop. Schlesiens. p. 3.

1. Faj. *Scolopendrella immaculata*, NEWP.

Scolopendrella immaculata NEWPORT, Trans. Linn. soc. London. 19. T. p. 374. Tab. 40. Fig. 4. — TÖMÖSVÁRY Ö., Orv. term. tud. Ért. 1883. p. 5. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarch. II. Bd. p. 15. Taf. 1. Fig. 3—9. — HAASE ER. Schlesiens Symph. u. Paurop. p. 9.

Patria: Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda.

2. Faj. *Scolopendrella nivea*, SCOP.

Scolopendrella nivea SCOPOLI, Entom. carniol. p. 416.
Scolopendrella nivea LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. II. Bd. p. 13. Taf. 1. Fig. 1. — HAASE ER. Schlesiens Symph. u. Paurop. p. 10.
Scolopendrella anacantha TÖMÖSVÁRY Ö., Orv. term. tud. Ért. 1883. p. 5. Táb. 1. Fig. 1—5.

Patria: Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda.

IV. Rend. CHILOPODA, LATR.

Chilopoda LATREILLE, Le règne animal par Cuvier. Tom. III. p. 155. — LATZEL R., Die Myr. d. öst.-ung. Monarchie. I. Bd. p. 7.

1. Család. *Geophilidae*, LEACH.

Geophilides LEACH, Trans. Linn. Soc. London. 11. part. 2. p. 384.
Geophilidae LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Mon. I. Bd. p. 158. — HAASE ER., Schlesiens Chilopoden. 2. H. p. 6.

1. Nem. *Chaetechelyne*, MEIN.

Chaetechelyne MEINERT, Naturh. Fidsskr. 7. Bd. p. 44. Tab. III. Fig. 20—26. — LATZEL R., Die Myr. d. östr.-ung. Monarch. I. Bd. p. 200. Taf. 9. Fig. 80—82.

Faj. *Chaetechelyne vesuviana*, MEIN.

Chaetechelyne vesuviana MEINERT, Soc. cit. p. 46. — LATZEL R., Loc. cit. p. I. Bd. p. 201.

Patria: Peér in Comit. Szilágy, Deés in Comit. Szolnok-Doboka.

2. Nem. *Scotophilus*, MEIN.

Scotophilus MEINERT, Loc. cit. 7. Bd. p. 40. Tab. III. Fig. 7—11. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 204. Tab. 9. Fig. 83. — HAASE ER. Schlesiens Chilop. 2. H. p. 25.

Faj. *Scotophilus illyricus*, MEIN.

Scotophilus illyricus MEINERT, Loc. cit. 7. Bd. p. 43. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 205. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. II. p. 26.

Patria: Deés in Comit. Szolnok-Doboka, Pele in Comit. Szilágy.

3. Nem. *Dignathodon*, MEIN.

Dignathodon MEINERT, Loc. cit. 7. Bd. p. 36. Taf. II. Fig. 13—22. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 208. Taf. 9. Fig. 84—88.

Faj. *Dignathodon microcephalum*, LUCAS.

Dignathodon microcephalum MEINERT, Loc. cit. 7. Bd. p. 38. II. Tab. Fig. 13—22. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 209. Taf. 2. Fig. 84—88.

Patria: Szamosujvár in Comit. Szolnok-Doboka.

A rendelkezésemre állott pár példányt számomra dr. MÁRTONFFY LAJOS gymn. tanár gyűjtötte.

4. Nem. *Geophilus*, LEACH.

Geophilus LEACH, (exp.) TRANS. Linn. Soc. of London. Vol. 11. part. 2. p. 384. — LATZEL, Die Myr. d. östr.-ung. Monarchie. I. Bd. p. 166. Taf. 7—8. Fig. 63—70. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 9.

1. Faj. *Geophilus linearis*, C. K.

Geophilus linearis C. KOCH, Deutschl. Crust. Myr. u. Arach. II. 3. Taf. 1. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 189. — SILL V., Loc. cit. 13. Jahrg. p. 200.

Patria: Szamosujvár in Comit. Szolnok-Doboka, Kolozsvár in Comit. Kolos, Retyezát in Comit. Hunyad, Nagy-Szeben in Comit. Szeben.

Régebben ismert faj és már SILL V. meg TÖMÖSVÁRY Ö. is feljegyzi Erdélyből, az első Szeben határából, az utóbbi *Geophilus forcolatus* név alatt a Retyezátról.

8. Faj. *Geophilus electricus*, MEIN.

Geophilus electricus LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 187. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 14. — SILL V., Loc. cit. 12. Jahrg. p. 11. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 618.

Patria: Kolozsvár in Comit. Kolos, Nagy-Szeben in Comit. Szeben.

Régen ismert, de meglehetősen ritka faj.

3. Faj. *Geophilus arenarius*, MEIN.

Geophilus arenarius MEINERT, Naturh. Tidsskr. 7. Bd. p. 78. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 618.

Patria: Alsó-Jára in Comit. Torda-Aranyos, Szilágy-Somlyó in Comit. Szilágy.

Eme lelethelyekről gyűjtött példányok az erdélyi orsz. Múzeum-egylet

állattárának birtokában vannak s ezekre támaszkodva enumerálta volt annak idején TÖMÖSVÁRY Ö. e fajt.

4. Faj. *Geophilus longicornis*, LEACH.

Geophilus longicornis LEACH, Trans. Linn. soc. London. V. 11. p. 386. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 179. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880, Jahrg. p. 618. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 17.

Patria: Székely-Udvarhely in Comit. Udvarhely, Medgyes in Comit. Nagy-Küküllő, Szamos-Ujvár in Comit. Szolnok-Doboka, Pele in Comit. Szilágy, Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda, Déva in Comit. Hunyad, Vlegyásza in Comit. Kolos, Nagy-Szeben in Comit. Szeben.

Erdélyből már SILL V. feljegyezi e fajt Nagy-Szeben környékéről, de a C. KOCH-féle *Geophilus hortensis* synonym alatt.

5. Faj. *Geophilus proximus*, C. K.

Geophilus proximus C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 186. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 184. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 618. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 16.

Patria: Deés, Szamos-Ujvár in Comit. Szolnok-Doboka, Kolozsvár, Vlegyásza in Comit. Kolos, Peér in Comit. Szilágy.

A szamosujvári példányokat számomra dr. MÁRTONFFY LAJOS, gymi. tanár gyűjtötte.

6. Faj. *Geophilus flavidus*, C. K.

Clinodes flavidus C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 184.
Geophilus flavidus LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 175. Taf. 7. Fig. 69—70. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 13.

Patria: Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda, Deés, Szamos-Ujvár in Comit. Szolnok-Doboka, Mezőhavas in Comit. Kolos, Déva, Retyezát in Comit. Hunyad, Zilah, Pele, Tasnád, Peér in Comit. Szilágy, Medgyes in Comit. Nagy-Küküllő.

TÖMÖSVÁRY Ö. *Geophilus montanus* MEIN. synonym alatt jegyezte fel Erdélyből.

7. Faj. *Geophilus ferrugineus*, C. K.

Geophilus ferrugineus C. KOCH, Deutschl. Crust. Myr. u. Arachn. H. 3. Taf. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 171. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 618. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 11.

Patria: Puj in Comit. Hunyad, Semesnye, Szamos-Ujvár in Comit. Szolnok-Doboka, Kolozsvár, Trányis in Comit. Kolos, Alsó-Rákos, Vargyas in Comit. Háromszék.

5. Nem. *Scolioplanes*, MEIN. og. BERGS.

Scolioplanes BERGSOE og. MEINERT, Naturh. Tidsskr. 4. Bd. p. 98. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 191. Taf. 8. Fig. 71—75. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 22.

1. Faj. *Scolioplanes crassipes*, C. K.

Geophilus crassipes C. KOCH, Deutshl. Crust. Myr. u. Arachn. H. 3. Taf. 3.
Scolioplanes crassipes BERGSOE og. MEINERT, Naturh. Tidsskr. 4. Bd. p. 102. —
 LATZEL R., Loc. cit. p. 194. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 2. H. p. 24.

Patria: Kolozsvár, Szucságh, Retyiczél, Vlegyásza in Comit. Kolos,
 Szamos-Ujvár, Deés in Comit. Szolnok-Doboka, Maros-Vásárhely in Comit.
 Maros-Torda, Déva in Comit. Hunyad, Parajd in Comit. Udvarhely, Zilah in
 Comit. Szilágy, Kis-Disznód in Comit. Szeben.

Erdélyből SILL V. is feljegyezte e fajt, de a C. KOCH-féle *Geophilus
 acuminatus* synonym alatt, még pedig Kis-Disznód termőhelyről.

2. Faj. *Scolioplanes acuminatus*, LEACH.

Geophilus acuminatus LEACH, Trans. Soc. London. 11. V. p. 386.
Scolioplanes acuminatus LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 192. — HAASE ER., Schlesiens
 Chilop. 2. H. p. 23.

Patria: Zilah in Comit. Szilágy, Kolozsvár, Vlegyásza, Mezőhavas in
 Comit. Kolos.

6. Nem. *Mecistocephalus*, NEWP.

Mecistocephalus NEWPORT, Proceed. Zool. Soc. London. 1842. p. 178. — LATZEL R.,
 Loc. cit. I. Bd. p. 160. Taf. 6, 7. Fig. 53—62.

Faj. *Mecistocephalus carniolensis*, C. K.

Clinodes carniolensis C. KOCH, System d. Myr. p. 185.
Mecistocephalus carniolensis LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 162. — TÖMÖSVÁRY Ö.
 Zool. Anz. 1860. Jahrg. p. 618.
Mecistocephalus hungaricus TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 619.

Patria: Buzamező in Comit. Szolnok-Doboka, Mezőhavas, Kolozsvár,
 Vlegyásza in Comit. Kolos, Retyezát in Comit. Hunyad, Balla in Comit.
 Szilágy.

Az erdélyi orsz. Múzeum-egylet állattárában megtaláltam a Tömös-
 VÁRY-tól *Mecistocephalus hungaricus* n. sp.-nek három példányát, melyeknek
 vizsgálata azonban arról győzött meg, hogy eme faj azonos a *Mecistocephalus
 carniolensis* C. K. fajjal.

2. Család. *Scolopendridae*, NEWP.

Scolopendridae NEWPORT, Trans. Linn. Soc. London. 19. V. p. 275, 374. — LATZEL R.,
 Loc. cit. I. Bd. p. 135.

1. Nem. *Cryptops*, LEACH.

Cryptops LEACH, Trans. Linn. Soc. London. 11. V. p. 384. — LATZEL R., Soc. cit.
 I. Bd. p. 149. Tab. 6. Fig. 47—52.

1. Faj. *Cryptops hortensis*, LEACH.

Cryptops hortensis LEACH, Trans. Linn. Soc. London. 11. V. p. 384. — LATZEL R., Loc. cit. 1. Bd. p. 154.

Patria: Buzamező, Szamos-Ujvár in Comit. Szolnok-Doboka, Mezőhavas, Kolozsvár in Comit. Kolos, Déva, Csertés in Comit. Hunyad, Pele in Comit. Szilágy.

Már TÖMÖSVÁRY Ö. feljegyzí dolgozataiban, még pedig több C. KOCH-féle synonym név alatt.

2. Faj. *Cryptops punctatus*, C. K.

Cryptops punctatus C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 173. — LATZEL R., Die Myr. etc. I. Bd. p. 151. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 618.

Patria: Szamos-Ujvár in Comit. Szolnok-Doboka, Szucságh, Kolozsvár in Comit. Kolos, Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda.

2. Nem. *Scolopendra*, NEWP.

Scolopendra NEWPORT, Trans. Linn. Soc. London. 19. V. p. 275, 377. — LATZEL R., Loc. cit. 1. Bd. p. 137. Tab. 4, 5, 6. Fig. 35—46.

1. Faj. *Scolopendra cingulata*, LATR.

Scolopendra cingulata LATREILLE, Lé Règne animal. 1829. Tom. 4. p. 349. — LATZEL R., Loc. cit. 1. Bd. p. 139. — TÖMÖSVÁRY Ö., Term. rajz. füz. III. köt. 1879.

Patria: Déva in Comit. Hunyad.

Nagyon valószínűnek tartom, hogy e faj Erdély más pontjain nem is él, főleg miután határozottan a mediterráni terület alakjai közé tartozik.

2. Család. *Lithobiidae*, NEWP.

Lithobiidae NEWPORT, Trans. Linn. Soc. London. 19. V. p. 276, 360. — LATZEL R., Loc. cit. 1. Bd. p. 30.

Nem. *Lithobius*, LEACH.

Lithobius LEACH, Trans. Linn. Soc. London. Tom. 11. part. 2. p. 381. — LATZEL R., Loc. cit. 1. Bd. p. 31. Taf. 2, 3. Fig. 14—30. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 14.

1. Faj. *Lithobius aeruginosus*, L. K.

Lithobius aeruginosus L. KOCH, Die Myr.-Gatt. *Lithobius* p. 74. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 617. LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 126. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 40.

Patria: Zilah in Com. Szilágy, Déva in Comit. Hunyad, Kolozsvár in Comit. Kolos.

2. Faj. *Lithobius crassipes*, L. K.

Lithobius crassipes L. KOCH, Loc. cit. p. 1. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 617. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 128. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 38.

Patria: Déva in Comit. Hunyad.

3. Faj. *Lithobius eximius*, MEIN.

Lithobius eximius MEINERT, Naturh. Tidsskr. 8. Bd. p. 333. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 123.

Patria: Tasnád in Comit. Szilágy.

4. Faj. *Lithobius lucifugus*, L. K.

Lithobius lucifugus L. KOCH, Loc. cit. p. 82. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 120.

Patria: Retyezát in Comit. Hunyad.

5. Faj. *Lithobius Dadayi*, TÖM.

Lithobius Dadayi TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 618.

Patria: Déva in Comit. Hunyad.

A typicus példányok, melyek a TÖMÖSVÁRY Ö. leírásának is alapjául szolgáltak, az erdélyi orsz. Múzeum-egylet állattárában vannak.

6. Faj. *Lithobius muticus*, C. K.

Lithobius muticus C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 151. — TÖMÖSVÁRY Ö., Term. rajz. füz. III. k. 1879. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 116. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 33.

Patria: Deés, Buzamező in Comit. Szolnok-Doboka, Vlegyásza in Comit. Kolos, Csertés in Comit. Hunyad.

TÖMÖSVÁRY e fajnak pár példányát *Lithobius bicolor* n. sp. néven írta volt le, a melyek azonban csak egyszerű színváltozatok.

7. Faj. *Lithobius erythrocephalus*, C. K.

Lithobius erythrocephalus C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 150. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 110. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 35.

Patria: Buzamező, Semesnye in Comit. Szolnok-Doboka, Vlegyásza in Comit. Kolos.

8. Faj. *Lithobius pusillus*, LATZ.

Lithobius pusillus LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 108.

Patria: Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda, Medgyes in Comit. Nagy-Küküllő, Buzamező in Comit. Szolnok-Doboka.

9. Faj. *Lithobius lapidicola*, MEIN.

Lithobius lapidicola MEINERT, Naturh. Tidsskr. 8. Bd. p. 328. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 106. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 37.

Patria: Kolozsvár in Comit. Kolos, Tasnád, Zilah in Comit. Szilágy, Puj in Comit. Hunyad.

10. Faj. *Lithobius calcaratus*, C. K.

Lithobius calcaratus C. KOCH, Deutschl. Crust. Myr. u. Arachn. H. 40. Taf. 23. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 105. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 31.

Patria : Kis-Disznód.

Már SILL V. feljegyezte Erdélyből Kis-Disznód termőhelyelyel, de úgy látszik, hogy a ritkább fajok közé tartozik.

11. Faj. *Lithobius microps*, MEIN.

Lithobius microps MEINERT, Naturh. Tidsskr. 5. S. Bd. p. 265. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool. Anz. 1880. Jahrg. p. 617.

Patria : Alsó-Jára in Comit. Torda-Aranyos.

12. Faj. *Lithobius latro*, MEIN.

Lithobius latro MEINERT, Naturh. Tidsskr. 8. Bd. p. 338. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 102.

Patria : Vlegyásza in Comit. Kolos.

13. Faj. *Lithobius mutabilis*, L. K.

Lithobius mutabilis L. KOCH, Loc. cit. p. 75. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 97. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 30.

Patria : Pele, Zilah, Tasnád in Comit. Szilágy, Deés, Szamos-Ujvár, Semesnye, Oroszmező in Comit. Szolnok-Doboka, Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda, Vlegyásza, Szucságh in Comit. Kolos, Csertés in Comit. Hunyad, Medgyes in Comit. Nagy-Küküllő.

A legközönségesebb faj, melyet TÖMÖSVÁRY Ö. a KOCH-féle *Lithobius communis* synonym néven jegyezt fel.

14. Faj. *Lithobius cyrtopus*, LATZ.

Lithobius cyrtopus LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 93. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 29.

Patria : Vlegyásza in Comit. Kolos.

Az erdélyi orsz. Múzeum-egylet állattárának birtokában lévő példányokat TÖMÖSVÁRY Ö. gyűjtötte.

15. Faj. *Lithobius glabratus*, C. K.

Lithobius glabratus C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 149. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 74.

Patria : Déva in Comit. Hunyad, Viság in Comit. Kolos.

A TÖMÖSVÁRY Ö. dolgozataiban *Lithobius venator* és *bucculentus* L. K. synonymek alatt van említve.

16. Faj. *Lithobius aulacopus*, LATZ.

Lithobius aulacopus LATZEL R., Die Myr. etc. I. Bd. p. 84.

Patria : Buzamező in Comit. Szolnok-Doboka.

17. Faj. *Lithobius dentatus*, C. K.

Lithobius dentatus, C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 148. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 81. — HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 23.

Patria : Déva in Comit. Hunyad.

18. Faj. *Lithobius agilis*, C. K.

Lithobius agilis C. KOCH, Syst. d. Myr. p. 149. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 78. —
HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 28.

Patria: Déva in Comit. Hunyad.

19. Faj. *Lithobius piccus*, L. K.

Lithobius piccus L. KOCH, Loc. cit. p. 49. — LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 64. —
HAASE ER., Schlesiens Chilop. 1. H. p. 22.

Patria: Zilah in Comit. Szilágy, Medgyes in Comit. Nagy-Küküllő.

20. Faj. *Lithobius forficatus*, L.

Lithobius forficatus LATZEL R., Loc. cit. I. Bd. p. 57. — HAASE ER., Schlesiens Chilop.
1. H. p. 19.

Patria: Zilah, Peér, Szilágy-Somlyó in Comit. Szilágy, Retyezát, Deva,
Puj in Comit. Hunyad, Retyiczél, Kolozsvár, Szucságh, Vlegyásza, Viság,
Mezőhavas in Comit. Kolos, Szamos-Ujvár, Buzamező in Comit. Szolnok-
Doboka, Maros-Vásárhely in Comit. Maros-Torda, Parajd in Comit. Udvar-
hely, Oprea Kerezsora in Comit. Fogaras, Nagy-Csür in Comit. Szeben.

A legközönségesebb faj, a melyet már SILL V. és TÖMÖSVÁRY Ö. is fel-
jegyznek Erdélyből.

21. Faj. *Lithobius bonensis*, MEIN.

Lithobius bonensis MEINERT, Naturh. Tidsskr. 8. Bd. p. 320. — TÖMÖSVÁRY Ö., Zool.
Anz. 1880. Jahr. p. 617.

Patria: Viság in Comit. Kolos.

A TÖMÖSVÁRY Ö. feljegyzéseihez alapul szolgáló példányok az erdélyi
orsz. Múzeum-egylet állattárának birtokában vannak.

A röviden tárgyaltaakat összegezve kitünik tehát, hogy Erdély faunájá-
ból ez idő szerint összesen 86 faj és 4 varietás ismeretes, melyek között
van 5 új faj és 1 új varietás s az egyes rendek a következő fajsza-
mban vannak képviselve: 1. *Diplopoda* 44; 2. *Paupoda* 3; 3. *Symphyla* 2 és
4. *Chilopoda* 37.

CONSPECTUS AJUGARUM (E SECTIONE BUGULÆ TOURN.)
NOVARUM DUBIARUMQUE.

Autore dr. VINCENTIO de BORBÁS, Budapestinensi.

1. *Reptantes*, stoloniferæ . . . 2.
- *Astolonae*, stolonibus destitutæ . . . 6.
2. Foliis verticillastra fulcrantibus (bracteis) flores haud superantibus, aut illis brevioribus . . . 3.
- Foliis infrafloralibus corollas conspicue superantibus . . . 5.
3. Stolonibus longis prædita, foliis basalibus longe petiolatis, maioribus, nitentibus, caule bifariam pubescente, inflorescentia interrupta, foliis integerrimis fulta = *Ajuga reptans* L.
- Stolones abbreviati . . . 4.
4. Caule bifariam villosa, foliis brevius petiolatis, infrafloralibus palmatodentatis; verticillastris caule inferiore aut superiore egredientibus. = *Aj. breviproles* BORB.
- Caule undique laxius villosa, inflorescentia elongata, cylindrica, magis compacta, verticillis iam inferiore caule egredientibus = *Aj. fallax* (ČELAK. Prodr. Fl. Böhm. II. [1871] p. 965 pro var. *A. pyramidalis*, *A. pyramidalis-reptans* KNAF, Bohemia).
5. Sparse villosa. Foliis basalibus longe petiolatis, spathulatis, in caule sensim decrescentibus, bracteantibus crenatis, in inflorescentiæ apice comosis, floresque fere duplo superantibus. Corolla colore pallidius cœruleo atque magnitudine *Aj. pyramidalis*. = *Aj. Hampeana* A. BRAUN et VATKE, Oesterr. Bot. Zeitschr. 1872. p. 357. (A. super-pyramidalis × *reptans*, Berolini.)
- Bifariam villosa. Foliis basalibus breviter petiolatis, corolla intense cœrulea = *Aj. humilis* BORB.
6. Caule bifariam villosa . . . 7.
- Caule undique villosa . . . 8.
7. Humilis, foliis infrafloralibus integerrimis = *Aj. reptans* var. *alpestris* GREMLI.
- Altior, basi foliis maioribus vicens, foliis etiam infrafloralibus distincte crenatis = *Aj. hybrida* KERN.

8. Caulis basi florendi tempore foliis maioribus vicens . . . 9.
 — Caulis basi foliis minoribus villosis vel emarcidis vestita . . . 11.
9. Bracteis omnibus æquilongis, verticillastro duplo longioribus, repando-crenatis, foliis basalibus breviter petiolatis = *Aj. pyramidalis* L., 1753. Sp. pl. p. 561.
 — Folia subfloralia inferiora superioribus maiora, floribus non longiora . . . 10.
10. Caule dense folioso, foliis basalibus ovatis, breviter et abruptim petiolatis, persistentibus, caulinis inferioribus approximatis, subspathulatis triplo maioribus, parce remoteque crenatis, floralibus ovatis, obtusiusculis subintegerrimis, verticillos approximatos subæquantibus (HARZ, ex WALLR.) = *Ajuga adulterina* WALLR. Linnæa 1840. p. 591. (*A. Genevensis* × *pyramidalis*).
 — Foliis pilosis, basalibus latissimis obovatis, petiolatis, caulinis sessilibus, ovatis integris, ad apicem subrepandis, floralibus minimis = *Aj. latifolia* Host.
11. Folia floralia corollæ conspicue superantia . . . 12.
 — Folia floralia corollæ æquilonga aut illa breviora . . . 13.
12. Humilis, robusta, foliis radicalibus caulina non attingentibus, oblongis crenatis, breviter et sublato-petiolatis, caulinis 1—2 paribus, bracteisque inferioribus remotis, (subtrilobis, ČELAK.), superioribus ovato-lanceolatis, basi rotundatis, apice subito et obtusiusculo acutis, interdum superne dentibus paucis (ex KNAF l. c.), fide ČELAK. l. c. integerrimis, foliis caulinis cuneato-incisis (Bohemia) = *Aj. Genevensis* var. *Knažji* WOLF. in Lotos 1852. p. 138! (*Aj. Genevensi-pyramidalis* KNAF, Lotos 1852. p. 87.).
 — Altior, foliis basalibus paria caulinarum 1—2 attingentibus, oblongis, obsolete crenatis, bracteis superne omnibus acute lobulatis = *Aj. perbracteata* BORB.
13. Caule bifariam villoso = *Aj. hybrida* KERN. foliis inferioribus minoribus aut magis emarcidis.
 — Caule undique villoso . . . 14.
14. Bracteis palmatilobis dentatisque = *Aj. Genevensis* L.
 — Bracteis integerrimis = var. *integrifolia* SANIO.

*

A) *Stoloniferae* seu *Reptantes*.

a) *Foliis infrafloralibus corollæ æquilongis brevioribusque*.

1. *Ajuga reptans* L. Spec. pl. 1753 p. 561. (*A. pseudopyramidalis* SCHUR) haud rara. Var. *alpestris* GREMLI Excurs. fl. Schweiz ed. III. (1878) p. 313., in silvaticis ad Auina, in comitatu Castriferrei haud rara, in cacu-

minibus catenæ montium Velebit: Badány, Szilevača, Visócitza, in silvis ad Brussani.

2. *Ajuga breviproles* BORB. (*A. Genevensis* × *super-reptans*) stolones plures breves, apice fasciculis foliorum terminatos, humifusos adscendentesque emittens. Foliis fasciculorum oblongis, repando-crenatis subglabris, in petiolum laminae æquilongum brevioris angustatis, illis *Aj. reptantis* similibus, sed paulo angustioribus; caule inferne subglabro, superne alternatim *bifariam villosa*, foliis — uti illa stolonum — nitentibus subglabris, petiolatis, petiolo lamina brevioris, oblongis, ellipticis obovatisque, dentatis. Inflorescentia elongata, spiciformis laxè interrupta, foliis floralibus lanceolatis, palmato-dentatis, superioribus fere integris, quam verticilli brevioribus, cœrulescentibus virescentibusque. Flores cœrulei, magnitudine parentum.

In herbidis declivium inter stationem viæ ferreae Buccarensem (Sala draga) et ipsum oppidum (9. Jun. 1876).

Ajuga breviproles mihi, stolonibus pluribus prædita, ab omnibus formis inter *Aj. reptantem* et *A. Genevensem* mediis nunc notis, — stolonibus ipsis diversissima. *Aj. latifolia* Host, et *Aj. hybrida* Kern., species parentum horum hybridæ, stolonibus destitutæ ab *Aj. breviproli* præcipue recedunt.

b) *Foliis infrafloralibus corollam conspicue superantibus.*

3. *A. humilis* BORB. (*A. subpyramidalis* × *reptans*), breviter stolonifera, foliis basalibus breviter petiolatis, obovatis, obsolete crenatis, petiolo lamina brevioris vel eam subæquante, supra pilosis glabrisque, foliis in caule subito decrescentibus ita, ut folia caulina infima quoque, quod magnitudinem attinet, basalibus multo minora sint, basi parum angustata sessilibus, glabris; inflorescentia compacta, spiciformis vel saltem basi interrupta, foliis floralibus cœruleis, inferioribus crenatis, superioribus quam in *A. reptante* maioribus, flores superantibus, integerrimis. Corolla quam in *A. reptante* minor, illa vero *Ajugæ pyramidalis* paulo maior, intense cœrulea.

Habitu *Ajugæ pyramidalis* pumilo excellit, caule dense folioso, a qua stolonibus, caule bifariam villosa, foliis glabris, bracteis superioribus integerrimis brevioribusque præcipue diversa.

In pratis convallium subalpinis ad pagum Trins Tirolia centralis, ubi 29. jun. 1875 inveni.

Ab *Aj. reptante*, quacum *A. humilis* characteribus magis convenit, caule humili, magis pyramidali, densius foliato (*Aj. reptans* species laxè foliata dicenda), foliis basalibus breviter petiolatis, floralibus inferioribus crenatis, floribus paulo minoribus, 10—13 mm. longis, bracteis superioribus latioribus, flores superantibus etc. diversa.

B) *Astolonæ.*

a) *Caulis basi foliis maioribus persistentibus vestita :*

4. *Aj. latifolia* Host Flora Austriaca II. p. 119 (1831) in montibus ad Adelsberg Carnioliae et Budæ (*Aj. astolonosa* SCHUR?).

5. *Ajuga hybrida* KERN. Oesterr. Botan. Zeitschr. 1874. p. 382. (*A. super-Genevensis* × *reptans*, *A. pyramidalis* SADL. ! non L.) Caule alternatim bifariam villosa,* foliis in petiolum angustatis, anguste obovatis, ± crenatis, parce pilosis, mediis superioribusque latioribus, ovatis ellipticisque, grosse crenatis, breviter pilosis, glabratisque, mediis inferne angustatis, superioribus late sessilibus semiamplexicaulibusque, floralibus inferioribus grosse parceque crenatis, superioribus integerrimis, quam verticillastris brevioribus. Flores magnitudine parentum, caerulei. Ex exemplaribus nostris. Folia inferiora interdum minora et subemarcida.

In herbis montanis Zugliget et ad fontes salsos Budæ, Agriæ, Brasoviae, Crisii. In montibus Karancs ad Somos-Ujfalú, Ostertz ad Rude, in valle Skurinja ad Flumen.

Romania : ad Buftea legit *Grecescu* !

Bohemia : Marienbad, (Jun. 1875 !)

Helvetia in decliv. austr. montis Hochwülflingen ad Winterthur (H. SIEGFRIED !)

Silesia : Mühlberg ad Stauffung (CALLIER !)

Rumelia : *Ajuga reptans* b) *discolor* ROCH. in herb. mus. nat. Budapest.

b) *Caule inferne foliis quam superiora haud maioribus, villosis vel tempore florendi plus minus emarcidis vestito :*

6. *A. Genevensis* L. Spec. pl. 1753. p. 561. frequens.

var. *integrifolia* SANIO in Sched. 1874.

caule undique villosa, sed lateribus alternatim pilos pauciores gerentibus, foliis basalibus minoribus, sed florendi tempore persistentibus, ellipticis pilosis, in petiolum lamina longiorem attenuatis, bracteis integerrimis. Habitus omnino *A. Genevensis*, sed notis indicatis, praesertim foliis infra-verticillaribus integerrimis diversa.

In herbis declivium ad Lyck Borussiae (*Sanio* !)

Cl. *Sanio* sine dubio formis eiusmodi intermediis in «Verhandl. d. Bot. Vereins der Prov. Brandenburg» XXIII. p. 36 et 59 *Ajugam Genevensis* non nisi varietatem *A. reptantis* esse dicit.

7. *Ajuga perbracteata* BOB. (*Aj. super-Genevensis* × *pyramidalis*). Habitus *Ajugae Genevensis*; caule undique villosa, internodiis tamen alternatim laxius villosis; foliis basalibus oblongis, ellipticis, anguste obovatisque, in petiolum laminae æquilongum brevioris attenuatis, utrinque pilosis, dentatis subintegerrimisque, caulibus minoribus, sed quoad formam similibus, dentatis; inflorescentia elongata, verticillastris remotis, foliis infra-floralibus ovato-lanceolatis, flores conspicue superantibus, apice, more

* Wettstein in litt.

Ajugae Genevensis, grosse dentatiz, floribus magnitudine *Aj. pyramidalis* aut paulo longioribus, colore pallidiori, labio superiore, ut in *Aj. pyramidalis* angulo acuto exciso.

In herbidis ad Potzdam (Maj. 1875!!) cum parentibus.

Aj. perbracteata *Aj. Genevensi* similis, floribus tamen bracteisque *Aj. pyramidalis* affinior. Ab *A. Genevensi* præcipue floribus minoribus, bracteis autem flores conspicue superantibus, foliis basalibus persistentibus, corollæ labio superiore acute emarginato etc., ab *Aj. pyramidalis* autem habitu, internodiis inferioribus elongatis, foliorum basalium angustiorum magisque petiolatorum forma, bracteis grosse dentatis, acutis, etc., — ab *Aj. adulterina* WALLR. denique caule haud dense folioso, foliis basalibus longe atque sensim petiolatis, adscendentibus, non rosæformi patentibus, caulinis inferioribus remotis, non abruptim ac in *Aj. pyramidalis* atque *A. adulterina* minoribus, floralibus haud subintegerrimis, supremis verticillastra conspicue superantibus recedit.

TERMÉSZETRAJZI FÜZETEK.

VOL. XII.

REVUE.

1889. Nr. 2—3.

Alle Arbeiten, — ausgenommen die lateinisch geschriebenen, — erscheinen ausser der ungarischen noch in einer anderen (deutscher, französischer oder englischer) Sprache.

Vor jedem Artikel ist die Pag. des ungarischen Textes angegeben.

Die Tafeln sind gemeinsam für beide Texte.

Der Wissenschaft gegenüber sind die Autoren verantwortlich.

Toutes les publications exceptées celles en latin, paraissent, hors du hongrois, encore dans quelque autre langue (en allemand, français ou anglais).

A la tête de toute communication la page du texte hongrois sera citée.

Les planches sont les mêmes pour tous les deux textes.

Seuls les auteurs sont responsables au point de vue scientifique.

Every publication, excepted those written in latin, will be published, besides the Hungarian, also in an other (German, French or English) language.

At the head of every article the page of the Hungarian text will be quoted.

The tables are the same for both texts.

The authors alone are responsible for the scientific contents of their respective papers.

Pag. 57.

Catalogus Chrysididarum Europae et confinium. Auctore ALEXANDRO MOCSÁRY, Budapestinensi.

Pag. 72.

Difformitates et monstrositates Coleopterorum in collectione Musaei Nationalis Hungarici. A JOANNE FRIVALDSZKY.
Tab. III.

Pag. 80.

Data ad cognitionem Pseudoscorpionum peninsulae Balcanicae. Auctore Dre E. DADAY, Budapestinensi.

Pag. 85.

Myriopoda faunae transsylvanicae. Auctore Dre E. DADAY, Budapestinensi.

Pag. 108.

Conspectus Ajugarum (e sectione Bugulae Tourn.) novarum dubiarumque. Auctore Dre V. de BORBÁS, Budapestinensi.

Természetráji Füzetek

XII. kötet, 1889.

Frivaldszky J.

III. Tábla.

